

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1108.

CHICAGO, ILL., 6. DECEMBRA, (DEC. 6,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Tatvine v obliki "političnih služb".
Prememba predsednika v Mehiki.
Svoboda govora, ameriški komunisti in Civil Liberties Union.
Jahte po milijon dolarjev za vodilne uradnike General Motors kompanije.
Volilni rezultat v Švici.
Demokrat in republikanec pred in po volitvah.
Pravi obraz papežev.
V Ontariju dobi profit od trgovine z alkoholom država, tukaj pa grafterji in butlegerji.
Koliko je v tej deželi socialistov?
Konferenca socialistov mariborskega okrožja.
"Nezmotljivost" vladajočih komunistov.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Zapisnik ohijske konference JSZ.
Zahvala pevskega zbora "Sava".
Veselica kluba JSZ. v Girardu.
Članstvu kluba št. 49 JSZ. v Collinwoodu.
Meštrovčičevi kipi in jugoslovanska parada.

Zborovanje čikaških socialistov.
Čemu ne bi "Zarja" podvzela tu in tam koncertno turo?
Letne seje klubov JSZ.
Važna diskuzija v klubu št. 1.
Kampanjski fond J. S. Z.
Priredbe klubov J. S. Z.

DRAMA IN GLASBA

Opera "Turjaška Rozamunda" sijajno uspela.
"Vse naše" v Springfieldu.
Triumf "Zarje" v Clevelandu.
Ganglova drama "Sin" na sheboyganskem odru.

RAZNO.

Pod spovednim pečatom, roman.
Razvoj zračne pošte.
Mnogomoštvo v Tibetu.
Druga Peruškova razstava med Slovenci v Chicagu.
Ameriški družinski koledar.
JSPD. prejelo že nad poldrug milijon dolarjev (Chicago).

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephones: ROCKWELL 2864.

VSEBINA AMERIŠKEGA DRUŽINSKEGA KOLEDARJA LETNIK 1929

PETNAJSTI LETNIK Ameriškega družinskega koledarja dela čast slovesu, ki si ga je v teku let pridobila ta publikacija. Vsebuje izbrano, poljudno gradivo, ki bo zadovoljilo vsakega čitatelja. Tiskan je na finem papirju in vezan v platno. Še noben letnik ni bil toliko in tako posrečeno ilustriran kakor je ta. Stane \$1 izvod, za inozemstvo pa \$1.10. Naročite ga ne le zase, ampak tudi svojcem v domovini. Večja naročila imajo popust.

Vsebinska koledarja za leto 1929, ki je razvrščena po rubrikah in abecednem redu, je sledeča:

LEPOSLOVNI DEL.

Ciganka (Katka Zupančičeva).
Kako smo zamorcu zadržali vrat
(I. Molek).
Kamnomol, drama (T. Seliškar).
Matejev fant (Tone Seliškar).
Mati in hči (Ivan Molek).
Pismo iz Amerike (Katka Zupančičeva).
Roparji (Ivan Molek).
Sin Boga in ljubljene hudiča
(Anderson Nexo).
Telovo (Ivan Vuk).
Upornik Martin (Anton Slabe).
V sencih nižin (Emile Zola).
Za ižruco komisa (Čulovski).

PESMI.

Čikaški vetrovi (Ivan Molek).
Čuj! (Ivan Vuk).
Dokler si moč (F. Z.).
Kleplji koso (F. Z.).
Konec satana (Machar-Saffu).
Kralj Dolgoušec I. (H. Heine).
Krepostno dekle (Mile Klopčič).
Ne kolajno, dom in mir želim
(F. Z.).
Nočem priti v nebesa (Čulovski).
Petnajstič pred vami (F. Z.).
Roentgen (Jiri Walker-M. Klopčič).
Slavnostna (A. Scheu-M. Klopčič).
Stekleno oko (Tone Seliškar).

OPISI IN ČLANKI.

G. B. Shaw o bodoči ženi (prire-
dil I. M.).
K stoletnici rojstva L. N. Tol-
stoja (Čulovski).
Moderna raziskavanja (L. Be-
niger).
Naredba sv. Sinoda (o izobčenju
Tolstoja iz pravoslavne cerkve).
Odločiti se je treba (J. Zavrtnik).
Pomen diletantskih gledališč pri
ljudski izobrazbi (J. Špicar).
Sanje, njihova razlaga in prero-
kovanje.
Upton Sinclair — glasnik rdeče
zarje.
Velevažno odkritje na Južnem
morju (I. M.).

INFORMATIVNI DEL.

Italijanska diplomatska zastopstva
v Z. D.
Jugoslovanske podporne organi-
zacije.
Jugoslovanska diplomatska zastop-
stva v Z. D.

Jugoslovanska soc. zveza (F. Z.).
Koliko je monarhij in koliko re-
publik na svetu.
Konvencije slovenskih organiza-
cij l. 1928.
Linčanja v Zed. državah.
Mere in vaga v Zed. državah.
Največja jezera v Zed. državah.
Največje globočine morij.
Največji plovni prekop.
Politične stranke v Zed. državah.
Rimske in arabske številke.
Slovensko časopisje v Ameriki.
Slovenske dvorane in domovi.
Slovenske katol. župnije in šole.
Slovenske knjižnice in čitalnice.
Slovensko združenstvo v Ameriki.
Šest velikih človeških plemen.
Visočine nekaterih znamenitih
zgradb.

KOLEDARSKI DEL.

Datumi in godovi.
Koledar za leto 1930-31-32.
Splošni koledar za 1929 in podatki.

SLIKE.

Ameriška geometrija (Louis Lo-
zovick).
Amundsen in Nobile (kartun).
Arhitektura.
Bojevalni momenti (Vrtiška).
Breme (A. Rodin).
Brez dela (Andre Ruellan).
Deklica čita (B. P. Vonnah).
Deklišstvo (Charles Chaplin).
Delavec v mladosti in starosti
(Max Kalish).
Delavstvo, ti imaš moč.
"Grof Zeppelin" (zrakoplov).
Delo.
Gosi ob potoku (Ben Cable).
Gruda (Fran Kralj).
Hijeroglifi (I. W. Alexander).
Ilustracija (Paulemile Pissarro).
Industrija.
Kamnomol (ilustracija).
Klepanje kose (Bretislav Benda).
Koscem se izplačuje mezda (Leon
Lhemitte).
Kovač (Max Kalish).
Lepota v skromnosti (Chas. Chap-
lin).
Mladost in ptičje petje (C. V.
Bodenhauser).
Mussolini in Zogu (kartun).
Novela (S. A. Leonir).
Oblikovalec (George Gray Ber-
nard).
Ovčar (J. B. Corot).

Paberkovalka (Jules Breton).
Pesem morskih pečin.
Poživajoči orač (Jacob Obrovsky).
Razgrajajoči Balkan (kartun).
Refleksija (Edmund Blamfield).
Risba (William Seigel).
Roka.
Santa Maria (Kolumbova jader-
nica).
Skupina sorodnikov z otoka Pit-
cairn.
Trije vagabundi (Wilhelm Pil-
gram).
Trpljenje (Tone Kralj).
Večer.
Vesna (A. Dener).
Viteštvo.
Vodomet velikih jezer (L. Taft).
Vojna (Kubin).
Zimsko popoldne (Oldrich Bla-
žiček).
Žalost (Josip Pekarek).
Žanjec (Fran Kralj).

PORTRETI.

Thomas Kennedy, John L. Lewis
in Philip Murray, voditelji po-
nesrečene stavke premogarjev.
George Bernard Shaw.
Upton Sinclair.
Lev Nikolajevič Tolstoj.

RAZNO.

Kaj je naprednost?
Knjigarna "Proletarica".
Namen klubov J. S. Z.
Našim sotrudnikom in prijateljem.
Oglašanje v Koledarju.
Prvi maj.
Statistike v Koledarju.
Sto petnajst organizacij v Izobra-
ževalni akciji JSZ.
"Svoji k svojim"

PREGLED PO SVETU.

Militarizem in imperializem.
Mirovne pogodbe in tajna diplo-
macija.
Predsedniške volitve v Zedinjenih
državah.
Ameriški premogarji pred in po
stavki.
U. M. W. of A.
Mehiko.
Nobile in Severni tečaj.
Italijanska politika v Albaniji.
Jugoslavija.
Štefan Radić.
Macedonsko vprašanje.
Razmere po svetu.

Knjiga s tako vsebino mora razveseliti vsakega čitatelja. Vredna je veliko več kot ji je cena. Podatki o naših ustanovah so zgodovinske, in vsled tega trajne vrednosti. Ameriški družinski koledar ima tisoče čitateljev, in krog teh se večja ne le v tej deželi, ampak tudi v starem kraju, Kanadi, Južni Ameriki in drugod, kjer živijo Slovenci. Priporočite ga prijateljem, ali pa ga naročite Vi več izvodov in jih razpečajte. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Naslovite: PROLETAREC, 3639 W. 26TH ST., CHICAGO, ILL.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1108.

CHICAGO, ILL., 6. DECEMBRA, (DEC. 6,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

TATVINE V OBLIKI "POLITIČNIH SLUŽB"

MED TATTOVI in tatovi je razlika. Kadar udre tat v tuje stanovanje in odnese vrednote, je to tatvina tudi v legalnem pomenu besede. Ako ga dobe, pride pred sodnika in je obsojen, če nima slučajno "politične zaslombe". Ako napade ropar na cesti človeka, je to rop, in nihče ne išče zanj drugačnega izraza. Če oblasti takega tollovaja dobe, ga pošljejo v ječo. Ako poneveri bančni klerk stotak ali dva, tisoč ali dva, ga pošljejo v ječo ko hitro mu pridejo na sled. Če vzame gladen revež v mesnici kračo, ali v pekarni kruh, ne da bi ga plačal, ga izroče policiji, pa mora v zapor. Tatvina v vseh takih oblikah je namreč smatrana za tatvino in je kaznjiva.

Čisto nekaj drugega je če te ropajo prominentni "političarji", katerim je ljudstvo poverilo javne urade. Ako kak governor ustanovi banko zato da gre državni denar skozi njo, in pri tem ostane governorju in njegovim tovarišem nekaj stotisočakov, je to pač legalno, razen ako je mogoče še jačjim političarjem, ki so s temi v sporu, dokazati nasprotno. In le ako je sodnik njihovega mnjenja, bo izdal pravorek, s katerim obsodi postopanje ekselence governorja ter morda celo zahteva, da povrne državni blagajni ukradene ali pridržane obresti. Tak slučaj se je dogodil v Illinoisu. Governorjeva banka je bila namreč samo navidezna, ustanovljena le radi državnega denarja.

Če imajo političarji kakega mesta namen priti do denarja čim hitreje, najamejo prijatelje "veščake", da kakšno stvar "preštudirajo" in potem predložijo račun, recimo v znesku petdeset, sto ali pa dve sto tisoč dolarjev. Taki slučajni so se dogodili v Chicagu, New Yorku, Philadelphiji itd. Milijonarska korporacija čikaške "Tribune" je vložila proti tej legalni tatvini tožbo in tako je po preteku par let sodišče odločilo, da morajo "eksperti" svoje "plače" vrniti nazaj mestu, ker so "pretirane". Predno pa je bilo to doseženo, je "Tribuna" imela mnogo tisoč dolarjev stroškov. Že v času volilne kampanje so odkrili v New Yorku velike skandale v par mestnih uradih, kjer so razni komisarji ter njihovi podložni kradli denar v obliki plač in kakor so pač mogli. Nikoli pa ga ne

vzamejo kakor ga vzame npr. ropar na cesti ali tat, ki se priplazi v hišo. In če se začno proti njim kedaj preiskave, jim pridejo le malo kodaž do živga; ako pošljejo tu in tam koga po dokazani krivdi v ječo, tedaj ta usoda skoro nikdar ne doseže "prominentnega", glavnega krivca.

Ameriški politični uradi so zatočišče po "službah" hrepenečih ljudi. "Službe" so večinoma lahke, ali pa sploh delati ni treba, razen za stranko, katera da službo. Tisoče in tisoče oseb dobiva plačo iz mestnih ali okrajnih blagajen, ne da bi opravili zanjo trohico dela. Njihova naloga pa je, da agitirajo. In je naravno, da jim to ni treba zabičevati, kajti če je stranka, kateri pripadajo, poražena, so tudi s "službo" pri kraju.

Eden novejših škandalov oddajanja služb na debelo je bil odkrit to jesen v Chicagu. Pravzaprav ni bil "odkrit", kajti znan je že dolgo — toda ker je postajala stvar le pretirana, so se pobrigali zanjo čikaški dnevniki ter jo začeli senzacionalno razglašati. In tako se je začelo zanimati zanjo tudi ljudstvo, ki se v politiki prav nerado zanima za kaj drugega kakor za kandidate demokratske in republikanske stranke v volilnih kampanjah. Takoj po volitvah pozabi ranje. Vsled te brezbriznosti se nabira v političnih greznicah nesnaga, ki nima kam odtekati in tako se javno življenje bolj in bolj okužuje. Za drugo nesnago skrbje mesta in okraji, da gre čimbrže po odvodnih kanalih proč, in v tem oziru tudi Chicago ni izjema.

Čikaška kanalizacija ima posebno upravo, ki jo izvoli ljudstvo kakor izvoli npr. župana, aldermane in druge uradnike. Veliko mesto in okraj kakor je čikaški potrebuje velik odvodni sistem, in da bo upravljan vzorno in da bo čim manj dostopen korupciji, je bil s posebnim aktom legislature ustanovljen sanitarni distrikt čikaškega okrožja (Sanitary District of Chicago). Njegov upravni odbor ima devet članov, katere izvoli ljudstvo. Vsakdo prejema \$7,500 letno plače. V območju tega distrikta živi tri in pol milijona ljudi. Naloga odbora sanitarnega distrikta je skrbeti, da so odvodne

naprave dobre in da je mesto in okraj v tem oziru kolikor najbolj mogoče sanitaren. V ta namen ima najete inženirje, zemljemerce, nadzornike, odvetnike, "uničevalce komarjev", paznike in poleg teh mnogo delavcev. Plačani so od dva tisoč pet sto do petnajst tisoč dolarjev na leto. Nekateri res opravljajo dela, za katera so plačani, in med slednjimi so največ manualci ter par odvetnikov, inženirjev itd. Drugi prejemajo samo čeke, ne da bi opravili za sanitarni distrikt trohico dela. Glavno besedo v odboru so imeli dosedaj demokratje. V teku prošle volilne kampanje so najeli par tisoč ljudi za sanitarni distrikt in jim plačali od \$250 do tisoč dolarjev na mesec. Najeli so npr. 1,147 "preiskovalcev vode" (water inspectors), par sto advokatov za "legalna dela", "preiskovalce" mostov, ki vodijo preko kanalov, veliko število "paznikov", klerkov, "uničevalcev komarjev" itd.

V desetih mesecih so dali samo advokatom blizu poldrug milijon dolarjev, dasi je bilo v proračunu v ta namen dovoljeno le kakih tri sto tisoč. Toda volilna kampanja je bila tukaj, in advokatje ter drugi so rekli, da agitirajo edino, če so plačani. Pa so jim plačali s tem, da so jih vposlili za odvetnike in inspektorje "sanitarnega distrikta".

V tem letu bo sanitarni distrikt potrošil za plače raznim omenjenim "veščakom", advokatom in delavcem *nad DEVET milijonov dolarjev*. Najmanj polovica gre ljudem, ki ne opravijo za distrikt *niti trohice dela*. Predsednik demokratske politične mašine, ki živi v Illinoisu, vleče plačo iz blagajne sanitarnega distrikta kot pravni svetovalec. Deneenovi, Thompsonovi in drugi političarji čikaških demokratskih in republikanskih frakcij se maste ob blagajni, v katero se iztekajo davki malih in velikih posestnikov ter delavcev, kajti indirektno plačajo vse davke slednji. Mesec ali dva pred predsedniškimi volitvami so najeli par tisoč ljudi, na primer prej omenjene "vodne investigatorje", njihova naloga pa je bila "investigirati" volilce ter jih pridobiti za "pravilno" glasovanje. Po volitvah so jih seveda odslovili nekatere visoko plačane "investigatorje", "eksperte" in advokate pa so odslovili šele ko je začelo časopisje pisati o škandalu. Ali ta bo kmalu pozabljen in odslovljenci, ki bodo našli milost v očeh odbora, bodo "vposljeni" nazaj, poleg teh pa še drugi zaslužni demokratje in republikanci, kajti plen si v distriktu blagajni dele sporazumno. Škandal so zakrivali solidarno in se muzali ljudstvu, ki je čitalo in se čudilo.

Korupcije v demokratski in republikanski stranki ni moč odpraviti, ker sta zgrajeni na nji. Kar ameriško ljudstvo potrebuje, je stranko, katere sistem in program korupcijo izključuje in jo onemogoča. In kadar jo bo hotelo, se pridruži socialistični stranki.

Volilni rezultat v Švici

Švicarska socialistična stranka je pri volitvah v narodni svet (parlament), ki so se vršile 28. oktobra, zelo napredovala v številu glasov, v številu poslancev pa je pridobila samo enega več kot jih je imela v prejšnji zbornici. Sedaj jih ima petdeset. Dobila je v vseh okrajih okrog 220,000 glasov, pri prejšnjih volitvah pa 195,000.

Narodni svet, v katerem so zastopani vsi kantoni Švice, šteje 198 poslancev. Socialisti jih imajo kot rečeno, 50, komunisti dva. V prejšnji zbornici so imeli enega več. Kot stranka komunisti v Švici torej ne pridejo v poštev. Najjačja stranka je stranka svobodnih demokratov, ki ima 58 poslancev; druga je socialistična, tretja po moči pa katoliško-konservativna, ki ima 46 sedežev. Kmečka stranka ima 31, in liberalno-demokratska šest poslancev. Ostali pripadajo manjšim skupinam.



Svoboda govora, komunisti in American Civil Liberties Union

Ameriška unija za civilne svobodščine (Civil Liberties Union) je ameriškim komunistom zagrozila, da bo nehala braniti njihove pravice pred ameriški oblastmi v boju za svobodo govora in tiska, če bodo sami neprestano počeli isto, kar delajo reakcionarji.

Če so kakemu komunistu v tej ali oni kempi ali kompanijskem mestu naduti policaji prepovedali shod, takoj so od Workers Party apelirali za pomoč na Civil Liberties Union, katere jim daje najboljše advokate in njihove bitke pred sodišči večinoma tudi izvojuje.

Komunisti hočejo od ameriškega kapitalizma svobodo govora, tiska in zborovanja, in mi jih v tem podpiramo. Kar zahtevamo zase, naj velja tudi za druge. Komunisti niso tega mnenja. Svoboda govora in zborovanja naj bi veljala edino zanje celo v kapitalistični družbi, kadar pa pridejo oni na krmilo, obljubujejo, da store isto kar so storili boljševiki v Rusiji in fašisti v Italiji, to je, dovolili bodo zborovanja samo za svojo stranko, in samo svoje časopisje — vse drugo postane "nelegalno".

Kadar se kak policaj umešava v komunističen shod, pa je ogenj v strehi in Civil Liberties Union naj nemudoma pomaga. Odzvala se jim je vselej, končno pa je komunistom sporočila: Če hočete, da vam bomo branili svobodo govora in zborovanja, jo morate vi spoštovati tudi drugim!

Kdo se ne spominja shodov ruskih revolucionarjev v tej deželi, npr. Abramoviča, katere so mu razbijali takozvani "komunisti", zato ker Abramovič slučajno ne prisega na evangelij

onih, ki so na vladi Rusije?! Kdo izmed onih, ki poseča shode, še ni imel skušenj s komunističnimi razgrajači, katerih edini namen je kratiti svobodo govora in zborovanja socialistom, eselpistom ter drugim, ki nočejo verjeti, da je edina nezmotljivost sedaj v kremžu?

Na dan premirja 11. novembra so v New Yorku imeli shod pacifisti. Niso govorili proti Rusiji, ampak za svetovni mir in druge take lepe reči, v katere verujejo — pa ti pridrvi komunistična mladež, organizirana za razbijanje in demonstriranje — in shod se spremeni v komedijo, kraval in otročarijo! Tako gre vedno. In ker so to pot navalili na shod pacifistov, ki ne iščejo provokacij in niso zapleteni v frakcijske borbe, se je zdelo komunističnega razgrajanja po tujih shodih preveč celo ljudem pri Civil Liberties uniji in so ukazali: Stop, ali pa vam ustavimo svojo pomoč! Kako hitro se je oglasila uradna Workers' Party ter njeno glasilo, ki obžaluje ta incident ter obljubuje, da se razbijanja shodov ne bodo več ponavljala. To je seveda laž, ampak je v interesu "revolucije" potrebna.

Prememba predsednika v Mehiki

Plutarco Elias Calles, ki je bil izvoljen za predsednika Mehike v poletju 1924, je 30. novembra, po preteku njegovega termina, zapustil svoj urad, ki ga je vodil skozi štiri leta viharjev vzorno, kar v Mehiki dozda ni bila tradicija. Imela je le malo dobrih predsednikov, ki bi čutili z ljudstvom, in eden teh je Calles. Štiri leta je bil predsednik in za seboj zapuščal štiri leta naporenega dela. Ameriški imperialisti, mehiški klerikalci in razni domači ter tuji denarni interesi so hoteli na vsak način ustvariti v Mehiki razmere, ki bi "zahtevale" ameriško intervencijo in s tem prvi večji korak za pridruženje Mehike k posestim Zedinjenih držav. Mehiko je šibka in blizu Zedinjenih držav razen tega pa ima silno bogata petrolejska polja, rudnike, rodovitno zemljo, gozdove, dobra morskata poto — in namesto da bi ji bile te reči v korist, ji delajo nepriliko. Mehiška ustava hoče, da imajo sadove mehiških bogastev Mehikanci, v New Yorku pa so protivnega mnjenja.

Tako kakor na Wall Streetu pa mora misliti tudi Coolidge in Kellogg. A Calles ni dal prilike za intervencijo in je ni bilo. Je pa mnogo popustil da vsaj nekaj ohrani. Če Mehiko ne pade nazaj reakciji, in če bo napredovala kakor je pod Callesom, se bo razvila v državo, ki je ne bo tako lahko okupirati. Ne mislimo s tem, da bi se toliko oborožila, ampak postala bo moralna sila, ki bo znala držati javno mnjenje narodov na svoji strani.

Za predsednika Mehike je bil prošlo poletje izvoljen Alvaro Obregon, toda je postal žrtev atentata. Namesto njega je parlament izvolil provizoričnega predsednika, in ta mandat je dobil notranji minister Emilio Portes Gil, ki je nastopil službo 1. decembra. V uradu ostane, dokler ne bo izvoljen nov predsednik. Volilna kampanja je že v teku in za to nič varno službo se poteguje že precej mehiških politikov.

Portes Gil je v svojem inaguracijskem govoru dejal, da ga zelo veseli prijateljstvo med Mehiko in Zedinjenimi državami. On ga bo gojil naprej. Bo pa varoval tudi mehiško ustavo in interese Mehike. Tolmačijo, da je to naglašanje naslovil ameriškim kapitalistom v svarilo, ne pričakovati, in ne zahtevati preveč.

Demokrat in republikanec pred in po volitvah

DEMOKRAT: Republikanska stranka je stranka korupcije, je stranka tatov, vsa premočena v olju ter obdana s škandali. Hoover sploh Amerikanec ni, je nesposoben, vedel je za vse lumparije v Hardingovi in Coolidgevi administraciji, a ni rekel niti besede. Če bo izvoljen, bo služil samo slabim, koristolovskim in izkoriščevalnim elementom — torej da se ubranite katastrofe, glasujte za demokratsko stranko!

REPUBLIKANEC: Demokratska stranka je stranka bigotov, njena Tammany Hall v New Yorku je najbolj koruptna politična mašina v zgodovini te dežele. Smith je nesposoben, ker še ni bil nikoli daleč iz New Yorka, razen tega bo spravil to deželo v podložništvo papežu, poleg vseh teh slabih strani pa je najslabša ta, da ga nadvladujejo politični kruki iz Tammany Hall ter drugih demokratskih političnih mašin. Če hočete, da prosperiteta ostane, in da bo ta dežela imela pošteno administracijo kakor dozda, glasujte za Hooverja in vso republikansko listo.

Demokrat Alfred E. Smith po volitvah: Dragi Mr. Hoover! Iz vsega srca Vam čestitam na zmagi, in vas zagotavljam, da boste deleženi pri izvrševanju svojih težkih predsedniških dolžnosti sodelovanja vsega lojalnega ameriškega ljudstva.

Skrinja modrosti.

OBSOJATI BLIŽNJEGA je vedno nepravilno, ker nihče ne ve, kaj se je zgodilo v njegovi duši, ali kaj se še godi.—Lev N. Tolstoj.

Konferenca socialistov mariborskega okrožja

V nedeljo 11. novembra se je vršila v Mariboru konferenca oblastne organizacije soc. stranke za mariborsko okrožje ki je na razne načine odražala delavnost sodrugov te pokrajinske organizacije. Socialistična stranka Jugoslavije ima v nji eno najvzornejših postojank. V mariborski oblasti ima dva poslance in enega v beograjski narodni skupščini (Petecjana). V 40 občinah mariborske oblasti ima 215 občinskih odbornikov in od teh v 8 občinah tudi župana ter socialistično večino. Načelstvo, oziroma tajništvo pokrajinske organizacije za mariborsko oblast je predložilo konferenci 44 strani obsežno tiskano poročilo, ki podaja razne statistike, pregled situacije in pa strankinega dela.

Vse priznanje tem sodrugom, ki so bili v stanju toliko napredovati vzlic nemalim oviram.

Jahte po milijon dolarjev za vodilne uradnike General Motor korporacije

Kdor trdi, da v tej deželi ni prosperitete, se gotovo moti, ali pa dela kje za malo plačo in mu ni znano, kolikšni so profiti in kakšne so dividende.

Dne 14. novembra je bila iz New Yorka objavljena vest, da je naročila General Motors kompanija tri jahte, katerih vsaka bo stala milijon dolarjev, za tri svoje uradnike, da jih bodo imeli poletne mesece za zabavo. Eno dobi Alfred P. Sloan, drugo Fred J. Fisher, ime tretjega pa tedaj še ni bilo objavljeno.

Ampak to še ni vse. Kompanija je naročila tudi eno križarko, ki bo stala pol milijona, in eno za \$200,000. Chas. F. Kettering, generalni inženir General Motors korporacije, je naročil jahto za pol milijona, Jules S. Bache, newyorški finančnik pa za \$200,000.

Sedaj pa si predstavite, koliko tisočev delavcev mora garati, da omogočajo ves ta luksuz nekaterim, koliko srag je treba, da se gospodarjem kupičijo milijoni in kako malo dobi delavec od svojega garanja v ekonomski uredbi kakršna je.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

Na drugi strani platnic v tej številki je objavljena vsebina Ameriškega družinskega koledarja za l. 1929. Iz nje razvidite vrednost te knjige, ki gotovo ni majhna.

Prve pošiljave odpremimo koncem tega tedna, ostale pa naslednji teden.

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje.)

Nezakonskega otroka je ne bilo sram. Moj bog! Kaj takega se zgodi često in lahko. Primerilo se je mnogo mlajšim dekletom. Ali da je bil to otrok siromašnega delavca iz mlinu, to je čutila kakor bridko sramoto. Sina beračice ni mogla narediti za gospodarja v mlinu. Drugače seveda je mislil Miha, ki je zidal še ponosnejše gradove po zraku, ko mu je Cenka povedala, da je mati. Ali kakor se žene gorska voda zunaj na mlinska kolesa, tako mu je zadel mrzel curek srce, ko mu je Cenka povedala, da vzame v štirinajstih dneh bogatega kmetovega Pepeta. Objela ga je in poljubila tako nežno, kakor prej. Rekla mu je, da mora vedno ostati v mlinu, da je njeno srce vedno in večno njegovo in da bo imela vedno kako uro prosto zanj. Dasiravno Miha ni bil svetnik, vendar se je iztrgal iz njenega objema in se je čvrsto namenil, da zapusti mlin, čim le dobi kje drugje dela. Odslej se je izogibal njene izbe in slab je bil le še, ako mu je Cenka sama prinesla mošt za južino.

Čim hladnejšega se je kazal, tem višje je plamtela njena vroča ljubezen in danes na plesu se je privila mlada žena čvrsto ob zalega fanta in nežno mu je gledala v žalostne oči.

Sedaj leži to močno deblo uničeno na mizi; blisek golega noža ga je zadel. Od solnca ogorelo lice je tako blede, kakor obraz neveste, ki sedi gori v svatovski sobi nepremično poleg svojega ženina.

Blag stoji kaplan pred težko dihajočim fantom; nežno mu je pogladil rujave kodre s čela in mu je položil roko na glavo. Še bližje pa je stala smrt, ki je iztegovala svojo roko po fantovem srcu.

Ali ne zija z votlimi očmi na nož, ki je porinjen do ročaja v prsi? Ali se ne smeje porogljivo: "Ta je moj! Na vaših svatbah mi je vedno dovoljen en ples, drugače ne bi bilo ženitovanje dosti lepo."

Kaplan pa moli:

"Si adhuc vivis, ego te absolvo a peccatis tuis in nomine Patri et filii et spiritus sancti, amen."

To je bila splošna odveza, odpuščenje vseh grehov, ravno tako uspešno, kakor da se je najmanjših in največjih izpovedal posamezno — ako umirajoči ni več zmožen izpovedi, a še živi.

Potem je nagovoril najbližjega kmeta:

"Pojdite hitro k cerkovniku, naj mi prinese iz cerkve sveto olje za bolnike."

Nagovorjeni kmet je pogledal drugega, ta zopet drugega, ali nihče se ni ganil. V tem je pohitela natakarica proč z besedami: "Rajši grem sama k cerkovniku." In že je izginila.

Hercog je odprl okno. Svež dih nočnega zraka je zapihal v sobo ter je izgnal vroči, soparni dim skozi vrata v vežo.

Celo mračna, zakajena petrolejska svetilka je zaplapolala svetleje in kaplanu se je zazdelo, da se je Mihovo lice malce pobarvalo. Vzel je eno serviet, ki so ležale okrog, nalil je na njo vode iz steklenice in je položil mrzli obkladek Mihi na čelo. Niti očesa ni odvrnil od lica nezvestnega. Njegov pogled je bil tako čvrst, kakor bi hotel reči: "Zbudi se, zapovedu-

jem ti. Jaz, duhovnik, sem tukaj, da ti pomagam v smrtni uri."

In ko je tedaj obraz ranjenca nalahko zadržel, je bilo res, kakor da hoče zbrati umirajoče telo zadnje moči, da sluša duhovnikovo zapoved.

"Miha, jaz sem tukaj. Duhovni gospod je tukaj. Ali me poznaš?"

Mihova desnica se je gibala, pač le neopazno, a vendar tako, kakor da je hotel prijeti kaj. Hercog je položil svojo belo dlan v krepko žuljavo Mihovo roko in lahak pritisk mu je pokazal, da ga je bolnik izpoznal. Sedaj je na smrt ranjeni polagoma odprl motne oči. Na duhovnikov migljaj so se odstranili navzoči kmetje počasnih korakov. Zadnji je zaprl vrata. Kar se sedaj godi med duhovnikom in med žrtvo smrti, je za vse tajnost, ki jo posvečuje izpoved in ki bi bilo hudodelstvo, ako bi jo kdo hotel slišati.

Sedaj si gledata v sobi oba v oči. Pogledi ubogega Miha pravijo:

"Kajneda, še tako mlad sem, pa moram umreti? Tudi ti mi ne moreš pomagati. Ne, že čutim, da ne more srce več utripati. Tu je nekaj v mojih prsih in roke so mi čisto slabe. Ako bi mogel še enkrat pograbiti njega, ki mi je storil to! V mojih pesteh bi moral umreti, ki mi je ugrabil moje lepo mlado življenje. Grozno je, ako se mora umreti . . ."

Iz duhovnikovih oči so plavali sijajni žarki svetlobe v smrtno medle, tožeče Mihove oči. Neskončno sočutje je žarelo iz njih in reklo so: "Ubogi človek, kako se mi smiliš! Kako rad bi dal moje življenje za tvoje. Kajti duhovnik tistega sem, ki je dal svoje življenje za nas vse. Vse hočem storiti, kar mi je mogoče. Tvoje posvetno življenje ni v mojih rokah, ali večno življenje ti hočem odpreti, kajti duhovnik sem. Ti pa, kajneda, mi pomagaš, da rešim tvojo dušo?"

In tedaj so govorila njegova usta ž njim, ne kakor je čital v duhovniških knjigah, temveč kakor mu je narekovalo njegovo pravo, pristno človeško in duhovniško srce. Dopustiti ni smel, da bi odšel na drugi svet s sovraštvom do morilca. Umirajoči duh je moral odpustiti celo ubijalcu, odpustiti ne le z besedami, temveč z vsem srcem.

Miha je vedel, kdo mu je dal smrtni udarec. Bil je novi mlinar, Cenkin mož. Čvrsta volja, da odpusti, je tudi vlila sedaj njegovim ustnicam moč besede. In Miha se je izpovedal za celo svoje življenje in z vsako besedo je prišlo več sreče in miru v njegovo srce.

"Ti, kaplan," je dejal, ko mu je bil duhovnik s težavo vliil požirek vina v usta, glej, saj se mi zgodi prav. Čisto dobro je, ako umrem; tedaj bo vsaj Cenka dobra žena in ostane zvesta svojemu možu. In tako rad sem jo imel! — Kajne, da mi jo pozdraviš; in povej ji, da jo prosim, naj ostane dobra. — Tega ne sme izvedeti, da je bil njen mož tisti, ki — ne, tega ne sme vedeti, sicer zapro mlinarja, ona pa nima moža in njen otrok — nima očeta. — Tako rad sem imel Cenko! Še v grobu ne bi imel miru, ako bi mlinar radi mene trdo ravnal ž njo. Kajneda, nož vzameš seboj — tukaj — tukaj tiči — to boli! — Pa če mlinar ne bi bil dober s Cenko, mu pokažeš nož — pa ga pozdraviš od mene — saj razumeš. Kajneda, to mi obljubiš. — Potem že ve, kaj in kako — da — da — nož — a ne daj ga nikomur."

Kaplan mu je stisnil roko in pogledal ga je. To je bil odgovor, da mu izpolni željo.

Še kapljo vina mu je vliil s trudom in življenja luč je v Mihi še zadnjikrat zaplapolala.

"A Cenkin otrok — moj otrok — najin otrok, kaj bode iz njega? Kajneda, za tega otroka poskrbiš, da bo boljši in pridnejši, kakor sva bila jaz in Cenka. Glej, od mene podeduje pač to, da bi bil jaz, ubogi hlapec, rad postal bogat mlinar; ako se pa poda za Cenko, postane ošaben in neodkritosrčen in če se poda po obeh, bo pač ravno tako zaljubljen, kakor sva bila midva. To pa je slabo; sedaj vidim sam, kako nesrečnega me je naredila ljubezen . . . Ali v šoli moraš izruvat plevel, da ne poraste. Tam je še čas. Moj otrok! — Nihče ne vé, da je moje dete — samo jaz, ti, pa Cenka. — Ne, nihče ne sme reči, da je kaznjeno dete — ne — zato tudi ne sme nihče vedeti, da me je mlinar zabodel. Kajneda, nož vzameš seboj? Dobro ga skrij — vse mi obljubiš — tedaj umrem lažje."

(Dalje prihodnjič.)



Pravi obraz papežev

(Iz zadnjega stoletja cerkve, "kraljestva božjega na zemlji".)

Giuseppe Belli, največji rimski narodni pesnik devetnajstega stoletja — v ostalem veren, celo pobožen katolik —, govori v nekem svojem sonetu o največjih dostojanstvenikih cerkve tako-le: "Kardinali naredijo papeža in papež naredi kardinale. Kardinali izvolijo za papeža najbolj trapastega kujona, in papež izbere največje norce za kardinale. Zato so si vsi tako podobni; iz iste familije so."

V Parizu je izšla nedavno interesantna knjiga, ki se peča z zgodovino papežev v letih 1814 do 1870. Spisal jo je *Fernand Hayward*, neki Anglež, ki živi v Italiji in piše v francoščini. Tudi Hayward je dober katolik, kolikor mogoče ugodno oriše papeže, vendar nima namena prevračati dejstva: telesne in z vsemi zemskimi napakami obtežene ljudi, kakoršni so tudi kardinali in papeži, povzdigovati v brezgrešne nadljude, bogove. Hayward takorekoč s svojim materialom potrjuje resničnost Bellijevih sonetov, kaže nam nazorno sliko, kakšni ljudje so bili na največjih mestih vseobsegajoče rimske cerkve.

Po njegovih orisih je bila cerkev v tem času nekaka *preskrbovalnica za italijansko plemstvo*. Devet desetih kardinalov je bilo italijanskih plemičev. Hayward obširno riše potek volitev novega papeža (konklave), kjer kardinali volijo papeža. Vseh sredstev se poslužujejo za izvolitev svojih kandidatov in za uničenje njihovega konkurenta. Volitve trajajo navadno po cele tedne in borba se vodi do vseh skrajnosti. Če vidijo kandidati da ne bodo prodrli, združijo svoje glasove in izvolijo najbolj omejenega, najrajši kakega starega, betežnega kardinala v upanju, da bodo spet kmalu volitve in bodo takrat ugodnejši pogoji.

"Lovski papež."

Po smrti Pija VII. leta 1823 je bil izvoljen za papeža kardinal *Della Genga*, ki si je kot papež izbral ime *Leo XII*. Bil je neozdravljivo bolan, že za časa izvolitve je veljal za zapisanega smrti, ki bo živel kvečjemu še nekaj tednov. Della Genga je imel burno preteklost, bil je eden najnevarnejših Don Juanov papeškega dvora, kjer je bila taka zabava sploh v čisljih. Svoj čas je imel razmerje z ženo komandanta švicarske garde. Sprog je to razglasil, zmerjal, na-

pravil velik škandal in zapeljivi škof je bil izgnan v inozemstvo. Naslednja leta je preživel na svojih posestvih. Največja strast mu je bil lov. Že takoj prvega dne svoje izvolitve ga je ljudstvo krstilo za "lovskega papeža", in narodni pesnik je napisal: "Če je papež lovec, potem so njegove države gozdovi, njegovi ministri lovski psi in njegovi podložniki divjačina."

Lev XII. je svoje volivce, posebno pa kardinala Castiglionijs, ki mu je pomagal k izvolitvi, grenko ogoljufal. Namesto, da bi umrl, je živel še pet let. Njegovo prvo uradno opravilo je bilo, da je svojo sestro povzdignil v princeso. Pozabil je svojo razpuščeno mladost, postal je moralno strog, prepovedal valcer, ki je takrat prišel v modo, češ da je nesramen ples i.t.d. Prebivalci Rima so radi zahajali v gostilne, da se ob dobrem vinu porazgovorijo. Papež, ki je povsod vohal zarote, je dal te gostilne zapreti, krčmarji so morali v svojih lokalih napraviti v oknih mreže, točiti so smeli samo čez ulico in to skozi omenjene mreže. Nič čudnega torej, da je pričelo rimsko ljudstvo sovražiti svojega vladarja. Grozovito je zasledoval nacijsionalne gibanje, ki je imelo za svoj cilj ujedinjenje in osvoboditev Italije, ščuval je svoje protirevolucionarne bande, takratne fašiste — Sanfedesti — na svobodomiselnno mladino, in tudi papeški rabelj je pridno in neumorno delal. Ta papež je bil predpoda vseh poznejših duhovnikov brez milosti. Sovraštvo prebivalstva proti njemu se je še povečalo, ko je leta 1829 prav v času karnevala, umrl. Karneval je za rimsko ljudstvo ne le zabava, marveč mu je radi velikega tujskega prometa glavni vir dohodkov. Radi smrti papeža pa so bile vse zabave prepovedane. To je ves narod naravnost razkačilo. Po vseh zidovih Rima si tisti večer lahko čital sledeče verze: "O sveti oče, ti si nam tri zlobne neumnosti napravil, da si papež postal, da si predolgo živel in da si nazadnje nam umrl prav v karnevalu."

Strašilo-papež.

Zdaj je spet prišel čas za kardinala Castiglionijs. Pa se ni nič kaj veselil tega, zakaj medtem je sam smrtno obolet. Brez dvoma se ima prav tej bolezn zahvaliti, da je bil izvoljen. Nazval se je *Pij VIII.* in je vladal poldrugo leto. Prejokal je cele dneve in prosil ljudi, ki so prihajali k njemu, naj molijo za njegovo dušo. Vlačil se je skozi vatikanske dvorane kot senca, *strašilo*, in je radi tega dobil med narodom ime "strašilo-papež". Bil je najgrši papež kar jih je bilo dotlej: debel, šepav, škilav, brezzob, sključen, obraz poln izpuščajev. Zato ni čuda, če je Belli na dan njegove volitve zapel: "Kakšno otroško strašilo. Tega še hudič ne bo maral vzeti." Ko je umrl, je neki narodni pesnik predlagal za njegov grob sledeče verze: "Rodil sem se, Jokal. Umrl." Drugi spet je zapisal: "Pij VIII. je prišel v nebesa, pa ga pobara bog: Kaj si delal tam spodaj? In Pij VIII. je odgovoril: "Nič nisem delal, nič storil." Posebno dobro je izrazil razpoloženje ljudstva takrat neki narodni pesnik, ki je zaklical kardinalom: "O sveti očetje! Posnemajte pokojnega v vseh ozirih, posebno pa: kmalu umrite!"

Papež Gaetanino.

Po dveh mesecih sramotnega mešetarenja in nizkotnih intrig, so izvolili kardinala *Cappellarijs*, menihi, za papeža. Imenoval se je Gregor XVI. in je vladal petnajst let (1831. do 1846.). Pravi krmar cerkve pa je bil v tem času *Gaetano Moroni*, mlad fant, ki je

imel silen vpliv na papeža in je pri njem vse dosegel. Nihče ni vedel, kaj prav za prav je bil ta človek po svojem položaju. Nosil je sicer duhovniško obleko, bil pa je prav za prav samo papežev komorni sluga. Kardinali, poslaniki, politiki, finančniki, lepe in zoprne dame so se mu prilizovale in ga obsipale z darovi. Gaetanino — tako ga je klical papež — je bil točen človek, vsako svojo obljubo je držal. Le v eni zadevi ga papež ni uslišal. Bilo je to za časa *graditve železnice*. Finančniki so silili v papeža in Gaetanina, naj vendar dovoli zgraditev železnice tudi v papeških državah. Gaetanina so za to idejo pridobili, toda papež ni bil za to. Papež je namreč smatral železnico za hudičevo delo in lokomotivo za "hudičevo mašino".

Gregor XVI. ali papež Gaetanino — kot ga je imenovalo rimsko ljudstvo — je bil velik pijanec v vrtu gospodovem. Njegov lilardeči nos, silno velik, je postal svetovna znamenitost: vsi tujci, ki so prihajali v Rim, so hoteli videti Gaetanina in papežev nos. Drugače pa je bil kratkočasen. Zelo rad se je igral kljub svoji starosti z Gaetaninom in s svojim dvornim mojstrom, prelatom Soglio razne družabne igre. Igrali so se slepo miš, prelatu so zavezali oči. Potem ga je njegova svetost krepko brcnila od zadaj, da je padel revež na nos. Ali pa ga pahnili v bazen vodomet, da se je prelat moker kot miš splazil iz vode. Papež se je pri tem krohtal na vse pretege. Bolj grozna pa je bila sledeča zabava: v kletke z golobi je spustil orle in s slastjo gledal, kako davi in kosa roparica svoje žrtve.

Konec svetskega vladarstva.

Po smrti Gregorja XVI. sta si stali v konklavu dve stranki nasproti. Reakcionarci so silili svojega *Lambruschinijs*, zmerneži kardinala *Gizzija*. Po običajni taktiki sta sklenili obe stranki, sondirati teren. To se je običajno zgodilo s tem, da so pri prvem glasovanju na skrivoma oddali glasove za najbolj omejenega kardinala. Volitev obeh strank je slučajno padla na kardinala grofa *Mastei-Ferretijs*, ne da bi stranki vedeli poprej, da volijo istega kandidata. Glasovanje je pokazalo čudovit rezultat; že drugi dan je bil ta kardinal, ki se je nazval za *Pija IX.*, izvoljen za papeža. Bil je epileptik, in kot tak bi po kanoničnem pravu ne smel nikoli biti s tako častjo posvečen. Ker je bil grof, je veljala tu izjema. Sprva je bil silno liberalen. Ko pa se je ljudstvo lastilo teh danih pravic, ki jim jih je obljubil, je moral pobegniti. Vrnil se je pod varstvom francoskih in avstrijskih bajonotov. Pa ni nič pomagalo. Tudi ti bajoneti niso mogli preprečiti razpada papeževе države. V letu 1870 je bilo konec svetskemu vladarstvu papežev.

Papagaj pravi

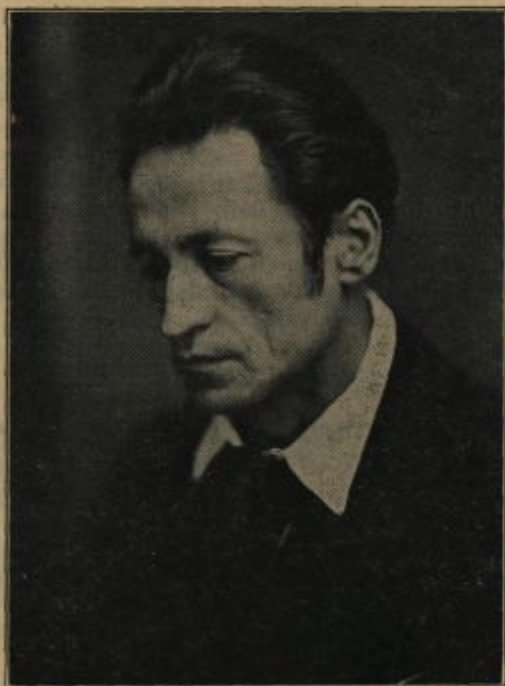
Jaz sem že veliko delal, sedaj naj pa drugi. Če vsak toliko napravi kot jaz, pa bo dobro. Jaz sem se zadosti ubijal, naj sedaj tudi drugi pokažejo.



Druga Peruškova razstava med Slovenci v Chicagu

Prva razstava Peruškovih slik med Slovenci se je vršila 20.—26. decembra 1926 v Chicagu. Od tedaj so bile razstavljene v Clevelandu, Milwaukeeju, Elyju in Chisholmu, po nekaj pa v mnogih drugih krajih na raznih ameriških razstavah. Na teh je bil Perušek zastopan že mnogokrat predno je imel prvo razstavo med nami.

O novemberski razstavi oljnatih slik v čikaškem Stevens hotelu, na kateri je bil zastopan tudi H. G. Perušek, je pisal kritik Tom Wickerman dne 13. nov. v tedniku "Art World", ki ga izdaja dnevnik The Chicago Evening Post, med drugim:



Harvey Gregory Perušek.
(Bukovník's Studio, Cleveland, O.)

"Dve izredno krasni pokrajinski sliki dičita razstavo v Stevens hotelu radi njenega posebnega obrisa, in ti dve sta Gregory Peruškova in Saundersonova. Perušek ima poleg pokrajinske slike tudi 'Lastni portret' in na obeh se izraža karakteristično umetniškovo odrajanje."

Ti dve sliki bosta poleg drugih uvrščeni na razstavi Peruškovih slik v soboto in nedeljo 8.—9. decembra v avditoriju SNPJ. Razstavljenih bo okrog 40 slik, med njimi mnogo novejših del. To je ena prilika, ki jo imate, da vidite njegove umotvore. Druga se ne bo tako kmalu ponudila, ako sploh še kedaj med nami v Chicagu. Pridite vsi, da vidite, kako govori umetnik s čopičem po platnu. Videli boste slike, ki vse potrjujejo, da jih je napravil mojster-umetnik. Tega mnenja niso samo ljubitelji Peruškovih slik med Slovenci, ampak mnogi priznani ameriški kritiki upodobljajoče umetnosti, ki so pisali o Peruškovih slikah v raznih magazinih in dnevnikih, npr. Samuel

Putnam v tedniku "Art World", C. J. Bulleit, Marguerite B. Williams (Chicago Daily News), Katherine Davis (Chicago Evening Post), P. M. Lyndon ("Christian Family") itd. Prostor ne dopušča, da bi mogli tu citirati razne čikaške, milwauške, clevelandske, minnesotske in druge liste, v katerih so bile ocenjevale njegove slike, rečemo pa, da so bile kritike vse v prilog umetniku Perušku, ki je s tem dobil priznanje, kot ga zasluži.

Razstava, kot rečeno, bo trajala samo dva dni. Ne pomišljajte, nego pridite sigurno, da vidite lepoto, ki vas bo dvignila in vam razvedrila duha. In če morete, si izberite kako sliko zase, da vam bo dičila dom.

Opozorite na razstavo svoje znance in prijatelje in jih privedite v soboto ali v nedeljo s seboj. Ne bo jim žal. V nedeljo 9. decembra popoldne bo v dvorani tudi nekaj glasbenega programa, kot solospeli, kvartet itd. Vstopnina je prosta.

Razvoj zračne pošte

F. L. I. S.

Trgovska aviatika v Združenih Državah se razvija z izredno brzino. Pred kakimi desetimi leti je prvi poštni aeroplan začel prenašati pošto med Washingtonom in New Yorkom. Danes aeroplani, ki prenašajo pošto, preletavajo 25,000 milj vsak dan. Skoraj vsako važnejše mesto v Združenih Državah se nahaja ob poti ene izmed dvaindvajsetih zračnih prog, ki so v obratu.

Ko je vlada spojila vsa svoja važnejša mesta potom zračnih prog, se je sedaj odločila iti preko svojih kontinentalnih mej, da stopi v zračno zvezo s svojimi zunanjimi posestvi. Dne 2. julija je poštna uprava razpisala natečaj za progo, ki bi spajala sedanjo zračno poštno mrežo s Panamskim kanalom in z Portoricom. To je prvi korak v razvoju zračne poštne službe, ki bi objemala vso Ameriko. Kongres je v svojem zadnjem zasedanju odobril ustanovitev panameriške zračne pošte, ki bi se oddajala v zakup kontraktorjem za kvečjemu \$2 na miljo. Do sedaj so tri trgovske aviatične družbe predložile svoje oferte v tem smislu. Linija do Kanalske zone se bo nahajala po poti Havana (na Kubi), Merida (Mehika), Belize (Britski Honduras), Tegucigalpa (republika Honduras), Managua (Nicaragua), San Jose (Costa Rica) in Cristobal (Canal Zone). Promet se bo vršil sedemkrat na teden.

Proga za Portorico gre od Key West (Florida) do Havane, Santa Clara, Comaguey in Santiago na Kubi, Port-au-Prince (Haiti), Santo Domingo (v isti republiki) in San Juan (Portorico).

Poštna uprava se nadeja, da bo kmalu otvorila zračno poštno linijo za Montreal v Kanadi in za Mehiko. Končni cilj poštne oblasti je spojiti ves ameriški kontinent po zračnih progah, ki se bodo raztezale od Quebec v Kanadi proti jugu do rta Cape Horn ob najbolj južni točki Južne Amerike, in tako spojiti vse ameriške države in skoraj vsa važnejša mesta v Novem svetu v zračno prometni sistem.

CITAJ! In čitaj vsaj dvakrat toliko kot govoriš. Misli desetkrat toliko kot čitaš. Poslušaj druge. Kar veš, veš, zato ti tega ni treba ponavljati svoji nečimurnosti na ljubo. Pusti drugim, ki vedo kar ti ne veš da ti povedo. Poslušaj jih. — (Arthur Brisbane.)



GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.



DOPISI.

LETNE SEJE KLUBOV J. S. Z.

V prošli številki je bil objavljen apel našemu članstvu, da se udeleži letnih sej in izvoli kolikor mogoče aktivne odbore. Odbori klubov J. S. Z. so zelo važni, kajti marsikak klub je krize preživel samo zato, ker je imel aktivnega tajnika, ali aktiven odbor. Če je postal ta mlačen, je klub izginil.

Nekateri naši klubi imajo naravnost velike izgleda za napredovanje, toda jim primanjkuje volje za delo. Sam tajnik v takih krajih ne zmore vsega. Moral bi imeti pomoč v agitaciji, in to se pričakuje od članov. Če hočejo člani delati, tedaj znajo tudi poskrbeti, da je odbor delaven. Slovenski delavci, odločite se, da boste prihodnje leto bolj aktivni kakor ste bili doslej, in v ta namen dajte živahnost že decemberski seji kluba. Poročajte o nji v Proletarca in navedite imena odbornikov, ki bodo izvoljeni. Kadar ima vaš klub v načrtu predavanje, shod, veselico, igro ali kako drugo priredbo, sporočite to v list, da vedo tudi drugi o vašem delu. In končno, tekmovanje v delovanju na različnih poljih je potrebno tudi med nami.

MEŠTROVIČEVI KIPI IN JUGOSLOVANSKA PARADA.

CHICAGO, ILL. — Ob izhodu Kongresne ceste v park Grant sta postavljena dva velika kipa — ob vsaki strani eden, ki sta vzbudila med krogi, ki se za take reči zanimajo, precej polemike. Na vsakem pedestalu je velik bronast kip, predstavljajoč konja in na njem Indijanca. Kipa je izdelal Ivan Meštrovič. Kritiki sedaj vprašujejo, čemu je bilo treba tako veliko naročilo izročiti tujemu umetniku, ki si Indijance napačno predstavlja in jim je dal konje kakršnih niso imeli. Pravijo, da sta konja prevelika, kajti Indijanci so imeli male, nagle konjiče. Po modele se Meštrovič ni zatekel k Indijancem, ampak si jih je izposodil po mnenju teh kritikov drugod. Izven tega sta kipa krasno delo.

Čikaški Hrvatje so sklenili praznovati odkritje teh kipov s parado po Michigan Ave. in s slavnostnim programom na kraju odkritja. V ta namen so povabili na sodelovanje razna društva in izdelali že tudi program, a stvar se je končno izjalovila, oziroma so slavnost preložili. Namen slavnosti bi bil, da se čikaški Jugoslovani poveljajo ob Meštrovičevem slovesu. Za prizadete oblasti tega mesta bi pa ta stvar le tedaj imela kak pomen, če bi jo mogli izrabiti v reklamo za svetovno razstavo, oziroma za agitacijo pri kolektanju petakov med delavci v fond za svetovno razstavo. Vsled tega se bo slavnost najbrž vršila pozneje.

Drugo vprašanje je, če imajo Jugoslovani moralno pravico, da jo prirede. Kipa ne predstavljata kakega spomenika temu ali onemu velikemu Jugoslovanu, in s tega vidika bi slavnost ne imela smisla. Kipa služita za okrasek in sta "komercialno naročilo". Narejena sta torej po sugestijah in naročilu za gotovo vsoto, katero plačajo davkoplačevalci iz fonda uprave mestnih parkov.

Jugoslovani bi torej imeli moralno pravico prirediti parado in slavnost ob odkritju teh kipov le, če bi jih oni naročili za svoj denar ter jih poklonili mestu. Toda zanje niso prispevali ničesar in zato bi na Amerikance parada naših, oziroma hrvatskih društev ne vplivala tako, da bi se naš ugled v njihovih očeh dvignil, pač pa obratno. Taka "oglašanja" pa je boljše opustiti. — H.

VAŽNA DISKUZIJA V KLUBU ŠT. 1 V ČETRTEK 13. DECEMBRA.

CHICAGO, ILL. — Ali se slovenski sodrugi v Ameriki v svoji agitaciji za socializem preveč opirajo na svobodomiselstvo? Ali so napram klerikalcem premalo, ali preveč tolerantni? Kakšno taktiko bi moral zavzeti naš pokret, da bi imel v agitaciji med cerkveno vzgojenim delavskim ljudstvom več uspeha?

Ali ne bi bilo našemu gibanju v kvar, če bi začeli v protiklerikalni propagandi popuščati? Kako se zadržuje slovenski ameriški klerikalizem napram nam in čemu? Kaj hoče s svojim bojem proti socializmu?

Ta in podobna vprašanja bodo v razpravi na tem sestanku, ki bo, kot razvidite, poučen in zanimiv. In to je njegov glavni namen. Pridite vsi, moški in ženske, člani in nečlani! Vsakdo bo lahko govoril o predmetu, bodisi negativno ali pritrjevalno.

Vrši se v četrtek 13. dec. v dvorani S. N. P. J.

Vstopnina prosta za vse. — P. O.

TRIUMF "ZARJE" V CLEVELANDU.

CLEVELAND, O. — Slovenski pevski zbor "Zarja" je z vpriporitvijo opere "Turjaška Rozamunda" na Zahvalni dan 29. novembra dosegel uspeh, za katerega ni nobene boljše označbe, razen če naglasim, da je bil *triumfalen uspeh*. Bila je vpriporjena pod vodstvom Mr. John Ivanusha, ki je opero komponiral ter dirigiral zbor in orkester, ter režiserke Mrs. Mary Ivanush.

Slovenska opera na slovenskem odru v Clevelandu, to je bila novost. Ni čuda, da je vladalo zanjo tolikšno zanimanje. Ali smo mi delavci sploh zmožni vpriporiti opero, je marsikdo vpraševal, in dne 29. nov. smo videli, da smo tega zmožni.

Prostorni avditorij Slov. nar. doma je bil napolnjen do zadnjega kotička. Prišli so z vseh strani: iz Loraina, Girarda, Akrona in Barbertona. Izmed zunanjih naselbin je prišlo iz Barbertona največ udeležencev; kot so mi pravili, so prišli s posebnim avtobusom, med njimi tudi sodrug John Jankovich z družino.

Mislim, da ni nikogar, ki bi mu bilo žal, da je prišel, kajti kaj takega se ne vidi vsak dan, tudi vsako leto ne. Imeli smo slovensko opero prvič v Ameriki in bila je uspeh. "Zarja" je nanj lahko ponosna, ravno tako njen zborovodja Mr. Ivanush. Upoštevati moramo, da so pri zboru razen par izjem navadni delavci, ki žrtvujejo svoj prosti čas in denar, da ga vzdržujejo. Pri vpriporitvi opere "Turjaška Rozamunda" je pokazal, da ima v svoji sredi izborne, talentirane pevske-igralske moči, ki so bile sposobne izvršiti težko nalogo. Vsa predstava se je razvijala v lepi harmoniji orkestra, zbora in posameznih vlog. Ljudstvo je bilo naravnost očarano.

Nič ne bi bilo odveč, ako "Zarja" to opero vsaj še enkrat ponovi. Mnogo je nas, ki bi jo šli radi poslušati drugič, in veliko je onih, ki niso bili na prvi predstavi, a bi prišli na drugo. "Zarji" in njenemu zborovodju čestitam k velikemu uspehu.

Anton Jankovich.

ZBOROVANJE ČIKAŠKIH SOCIALISTOV.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 2. decembra se je vršila v Douglas avditoriju konferenca čikaških socialistov, katero je posetilo okrog 60 oseb. Poset je bil torej, če ga primerjamo s prejšnjimi, dober, in tudi volja za agitacijo je bila večja kot običajno. Tajnik okrajne organizacije Wm. R. Snow je podal sliko razmer z ozirom na našo stranko v čikaškem okraju, tajnik soc. stranke Wm. Henry pa je podal splošno sliko in obširno poročal o delu stranke v prošli volilni kampanji. Zelo je hvalil delavnost newyorških sodrugov.

V razpravi, ki je sledila, je bilo sklenjeno, da se naša stranka udeleži prihodnjih aldermanskih volitev, toda le v štirih okrajih, v katerih bo koncentrirala svojo agitacijo ter aktivnosti. Naglašalo se je, da je slaba taktika, če ima stranka kandidate v vseh okrajih, pa ne more potem v nobenemu imeti močne kampanje, ker se moči drobe. Par židovskih socialistov se je pritoževalo čez članstvo židovske in tudi drugih soc. federacij, češ, da se ne zanima dovolj za delovanje soc. stranke v okrajih, mestu in državi, nego samo v krogu svojih društev, domov itd. V teku nekaj dni bodo sklicani sestanki članov v svrhu nominiranja kandidatov za aldermane ter ureditev agitacijskega dela in nabiranja podpisov na peticije.

ČEMU NE BI "ZARJA" PRIREDILA TUPATAM KONCERTNO TURO?

CLEVELAND, O. — Večkrat sem že želel, da bi zbor "Zarja" priredil kak koncert še kje drugje, s čemer bi ustregel občinstvu v naselbinah kjer bi gostoval, ob enem pa si bi pridobil nove izkušnje. Vem, da so s tem zvezani veliki stroški, a so poleg tega še druge težkoče. Npr., marsikoga zadržuje delo, da se ne bi mogel odtrgati več dni, možno pa je, da bi mogli vsi za kak daljši koncertni izlet dati dan ali dva, eni za predpriprave tudi več.

Kaj pa, če bi ponovili opero "Turjaška Rozamunda" ob priliki konvencije SNPJ. v Chicagu? Člani "Save" in morda tudi drugi zbori v Chicagu nam bi gotovo šli na roko. To je sugestija, katero se naj ne smatra za usiljevanje, kajti "Zarja" se ne bi hotela siliti nikamor. Bilo pa bi v interesu naše glasbe, ako bi se zbori s svojimi priredbami tu in tam izmenjavali. Kar se tiče omenjene opere, je pa tudi stvar, ki je zahtevala od "Zarje" mnogo truda in stroškov, česar bi za ponovitev ne bilo treba toliko. Ob enem je to skladba, ki je vredna, da se jo čuje. Kaj mislite drugi? — J. Franceskin.

J. S. P. D. PREJELO ŽE NAD POLDRUG MILIJON DOLARJEV.

CHICAGO, ILL. — Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo, ki je začelo poslovati januarja 1919 v Chicagu, je prejelo od svoje ustanovitve pa do 30. septembra 1928 od članov na delnice in razne druge vsote v skupnem znesku \$1,531,556.37.

To društvo, ki je imelo prvotno svoje seje v okoliščini Lincoln in 22. ceste, zboruje sedaj že par let

v dvorani SNPJ. Ker je v tem delu mesta mnogo Slovencev, ki še niso v nobenem stavbinskem društvu, jim toplo priporočamo, da se pridružijo temu in s tem pomagajo sebi ob enem pa jačajo to našo gospodarsko ustanovo, kar je zopet njim v korist.

Kako je društvo v prej omenjeni dobi poslovalo finančno, izkazujejo sledeči računi, nanašajoči se na poslovanje od 1. januarja 1919 pa do 30. septembra 1928:

PREJEMKI:

Vplačano na delnice po 12½c, 25c in 50c	\$ 504,259.66
Plačano za delnice po \$75.00	161,073.00
Plačano za delnice po \$100.00	114,600.00
Člani plačali obresti od posojil	104,274.96
Člani plačali pristopnine	3,873.25
Člani plačali, za prepise	625.00
Člani plačali kazni	1,432.46
Za knjižnice	93.45
Posojil so člani vrnili	419,745.00
Davek in zavarovalnine	1,169.78
Društvo si je izposodilo od članov in banke	189,920.29
Vloge izplačane in zopet transferirane v dr.	2,013.11
Vloge sprejete na poteklih delnicah	28,474.41

Skupaj sprejeto\$1,531,556.37

IZDATKI IN IZPLAČILA:

Posojila članom	\$ 759,845.00
Izplačano za potekle in odtegnjene delnice	324,993.02
Dobiček ali obresti poteklih in odtegnjenih delnic	51,826.77
Davek in zavarovalnina plačana za člane	1,455.77
Vrnjena posojila članom in banki	176,920.29
Izterjane vloge zopet izplačane	2,013.11
Posojila poteklih delnic, izplačane	28,474.41
Delnice oddelka C; po \$75.00	96,650.00
Delnice oddelka E; po \$100.00	62,200.00
Obresti članom in banki od posojil	7,696.97
Splošni stroški	3,799.83
Plača tajnika, direktorjev in drugih odbornikov	11,112.32
Positina in tiskovine	1,299.93
Ročna blagajna dne 30. septembra 1928	3,268.95

Skupaj\$1,531,556.37

ZAKLJUČEK RAČUNOV

dne 30. septembra 1928 (Aktiva)

Posojila na zemljišča članom	\$ 323,850.00
Posojila članom na vloge delnic, (stock)	11,750.00
Obresti, člani neplačali	281.77
Obroki delnic, člani neplačali	3,267.44
Sodnijske iztirjatve	4,770.00
Davek, plačan za člane	126.69
Plačana zavarovalnina	159.30
Društvena oprema	150.00
Ročna blagajna	3,268.95

Skupaj\$ 347,624.15

(Pasiva)

VBplačila na delnice po 12½c, 25c in 50c	\$ 177,362.31
Predplačane vloge na delnice	1,904.33
Neplačane vloge delnic	3,267.44
Plačane vloge na delnice po \$75	64,425.00
Plačane vloge na delnice po \$100	52,400.00
Društvo dolguje banki	13,000.00
Društvo vloge izplačalo in zopet nazaj sprejelo	142.25
Obresti na oddelek E	1,045.21
Ustanovni sklad	2,849.13
Dobiček razdeljen, (profit divided)	31,138.02
Dobiček nerazdeljen	90.46

Skupaj\$ 347,624.15

Ob zaključku tega računa je bilo 6963 tekočih delnic.

Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo v Chicagu, Ill., je bilo ustanovljeno 27. decembra 1918, in inkorporirano 14. januarja 1919, po zakonih države Illinois. Sprejema denarne vloge na delnice

od članov, ter jih zopet posojuje svojim članom. Društvo je ves čas svojega obstanka lepo napredovalo; pomagalo je stoterim članom do lastnega doma, in hranilnim članom pa do večjega dobička. V letu 1929 bo društvo izdalo nove serije delnic, in sicer: 41. serijo prvi petek v januarju, 42. serijo v aprilu, 43. v juliju in 44. serijo delnic v oktobru.

Vabimo Slovence in druge Jugoslovane, da postanejo člani te organizacije, kar bo v njih lastno korist. Za vsa pojasnila se obrnite na tajnika društva: Joseph Steblay, 2636 So. Ridgeway Ave., telefon Lawndale 9562, Chicago, Ill. — Jos. Steblay, tajnik.

KAMPANJSKI FOND J. S. Z.

V. izkaz.

Detroit, Mich.: — Po \$1: Jos. Klarich in Ernest Bajec; Math Klarich, 50c, skupaj \$2.50 (poslal Jos. Klarich). Fred Kočevar, \$1, (poslal R. Potochnik).

Girard, O.: Frank Modic, \$1.10; po \$1: John Petrich in John Kosin, skupaj \$3.10, (poslal J. Kosin).

Burgettstown, Pa.: Geo. Prezel, 50c; po 25c: Anton Tomazin, Mary Korošec, John Pirih, Joseph Ferbežar in Dominik Vajentich; Martin Klemenčič, 15c; Joseph Kormel, 10c, skupaj \$2.00 (poslal Anton Jeram).

Bridgeport, O.: Martin Koss, 50c; od prodanih kampanjskih gumbov 45c; po 25c: Joseph Snoy, Tony Modreck, Frank Cerar, Frank Princ, John Blatnik, Joe Glivar, Louis Beznoska, Martin Koss ml., John Smerkol, Joseph Stanchina, John Rebol, Frank Vočko; Andy Bradač, 20c; po 10c: Frank Blatnik, Louis Perman, Louis Gorenc, Frank Matko, Tony Straus, John Kovačič, Tony Dolenc, Tony Bolicky, Frank Markul; John Grill, 5c, skupaj \$5.10 (poslal Joseph Snoy).

Forest City, Pa.: Klub št. 10 JSZ, \$5; po 50c: Frank Rataic, Joseph Čebular, Joseph Pavšek, Anton Drašlar in Anton Zajc, skupaj \$7.50 (poslal Frank Rataic).

Cleveland, O.: Po \$1: Frank Černe, Ludvik Medveshek, Frank Mulej, Frank Somrak in Jacob Švigelj; po 50c: Frank Štopar, Steve Lunder, Jernej Rožanc, Paul Sluga, J. Krizančič, Frank Drobnič, John Tomšich, Tine Koblar, Frank Kovačič in John Obreza; po 25c: Vinko Levstik, August Kužnik, Anton Kužnik, John Konchan, M. Medvešek, Anna Zele, A. T. Pierce, skupaj \$11.75 (nabral Walter Lazar).

Raton, New Mex.: Dr. št. 297, SNPJ, \$5.

Warren, O.: Bartol Laušin, 50c.

Cleveland, O. — X. X., 75c; Joseph Drjava, 25c, skupaj \$1. (poslal John Krebelj).

Springfield, Ill.: Po 50c: Frank Čemažar in Tony Jaret; po 25c: Frank Mlekuš, B. Čansk, Andy Komatz, Leo Furman, Frank Kalan in Val. Ovca, skupaj \$2.50 (poslal Joseph Ovca).

La Salle, Ill.: Frank Martinjak, \$2; Joseph Novak, \$1; Joseph Certalič, 25c, skupaj \$3.25 (poslal Frank Martinjak).

Detroit, Mich.: Peter Benedict nabral \$1.60, prispevali so; Peter Benedict 40c; po 25c: Joe Steiner, Frank Benedict, Tony Kapler in John Benedict; Frank Daubner, 20c. — Nick Sestanovich nabral \$2.00, prispevali so: Gjuka Adamovič \$1; po 50c: Milah Galusin in N. M. — Kalcheff Scacheff nabral 50c, prispevali so: po 25c: Mike Caures in Theo Zupančič. — Mary Jurca nabrala 35c, skupaj \$4.45 (poslal Joseph Menton).

Clinton, Ind.: Klub št. 41, JSZ., 49c.

Grays Landing, Pa. — Dr. št. 101 SNPJ, \$5.00.

Cleveland, O.: Po 50c: Chas. D. Trinajstič, Anton Kukovac in Joe Kodrič; po 25c: Jernej Rožanc, Paul Zele, Louis Ule, Louis Golf in Frank Jelerčič, skupaj \$2.75 (nabral T. K.).

Milwaukee, Wis.: Po \$1: Joe Slak in Frank Zajec; Frank Robas, 61c; Vincent Goll, 51c; po 50c: Frank Faletič, Frank Zupančič, John Shabus, Anton Smrekar, John Jenko, Anton Criste, Frank Žagar in Jacob Rožič; Joe Juvan, 35c; po 25c: Lovrenc Perko, Tone Vidmar, Jennie Simone, Matt. Pahor, skupaj \$8.47 (nabral Ahacij Sušnik).

Chisholm, Minn.: Nabrano na zborovanju skupnih društev SNPJ. na Ely, Minn., \$10.75 (poslal Frank Klun).

Skupaj v tem izkazu \$77.11, prejšnji izkaz \$1,076.34, skupaj \$1,153.45.

Tajništvo J. S. Z. se vsem prispevateljem, društvom, klubom in posameznikom kakor nabirateljem kampanjskega fonda iskreno zahvaljuje za lojalno kooperacijo, ki ste jo dali J. S. Z. in s tem stranki v pretečeni kampanji.

Tekom kampanje je bilo potom naše zveze razposlanih okrog 35 tisoč izvodov kampanjske literature v angleščini ter 30 tisoč v slovenskem in srbo-hrvatskem jeziku, skupaj torej okrog 65 tisoč.

Popolen rezultat oddanih glasov za socialistične kandidate še ni znan. V kolikor je, smo z njim lahko zadovoljni, čeravno ni tak kot si ga je marsikateri izmed nas želel. Kapitalistične stranke so razpolagale z ogromnimi sredstvi v volilni kampanji; v njihovih kampanjskih odborih so sedeli magnatje največjih korporacij Amerike in razume se, da tudi z denarjem niso štedili. Finančna sredstva s katerimi je razpolagala naša stranka, so bila kot kaplja v morju v primeri z njihovimi. Denar, ki smo ga prejeli so prispevali delavci in pa tisti, ki se strinjajo z našim programom; finančnih vizardov ni bilo na naši strani in jih tudi nismo pričakovali. Naša stranka je v pretečeni kampanji, upoštevajoč sredstva s katerimi je razpolagala, napravila ogromno agitatoričnega dela in če bi imela več sredstev, bi ga seveda še več.

Naše glavne naloge, ki so sedaj pred nami so, da čimbolj pojačamo naše organizacije in razširimo naše časopisje; predvsem Proletarca in angleški tednik New Leader. Na vse, ki so na en ali drugi način sodelovali z nami v prošli kampanji, apeliramo, da pristopijo v naše klube, kjer pa teh še ni, da jih organizirajo. Kateri še niste, se naročite na Proletarca; ako ste zmogni angleščine, naročite tudi New Leader. To velja še posebno za starše, ki imajo odraščene otroke. Ako hočete, da bodo vaši otroci boritelji za boljši družabni red, je potrebno, da jim že v rani mladosti daste v ta namen potrebni pouk ter jih navajate, da čitajo socialistične knjige in časopise.

Moč vsakega pokreta je v dobro razvitih organizacijah in časopisju z obširno naklado. New Leader stane \$2, Proletarec pa \$3 za celo leto. Oba lahko naročite potom tajništva J. S. Z.

Chas. Pogorelec, tajnik.

V Ontariju dobi profit od trgovine z alkoholom država, tukaj pa graftarji in butlegerji

Provincia Ontario v Kanadi, kjer je prodaja alkoholnih pijač pod striktno kontrolo države in so trgovine z opojnimi pijačami pod njeno upravo, je napravila v teku prvega fiskalnega leta, od kar je odpravila "prohibicijo", \$8,500,000 prebitka. Ob enem je pijančevanje zmanjšano, ljudje dobe dobro pijačo za manjši denar, in korupcija ima en vir manj.

V Ontariju so problem prohibicije rešili v danih razmerah pametno, in v Zedinjenih državah se bi iz tega lahko kaj naučili. Toda mi smo vendar za prohibicijo, za "plemenit eksperiment", kakor se je izrazil Herbert Hoover, zato dopuščamo, da ljudstvo pijančuje ob enem pa hlini treznost, in da imajo dohodke milijonarski butlegarski karteli in pa, da ne usahne vir za podkupnine raznim okrajnim, policijskim, državnim in federalnim uradnikom, ki radi kaj "postrani" zaslužijo. Samo v mestu New York plačajo interesi, ki trgujejo z alkoholnimi pijačami, več podkupnine, kot pa je napravila provinca Ontario dobička v enem letu. In celo v New Yorku mislijo, da imamo "prohibicijo".

Število analfabetov v Illinoisu

V Illinoisu je 173,987 analfabetov, dasi ima ta država razvito šolstvo kakor malokatera in je pouk obvezen. Te številke o analfabetih je objavila Mrs. Cora Wilson Stewart, načelnica International Illiteracy komisije.

Illinois je v številu analfabetov 22. država v Uniji. Med ljudmi v Illinoisu, ki ne znajo ne čitati ne pisati, je mnogo priseljenih črncev iz južnih držav ter tudi Evropejcev in drugih. Četudi se glasi nevrjetno, je med illinoiskimi analfabeti precej takih, ki so bili rojeni v tej državi. Večina jih živi v Chicagu. Vseh analfabetov v Zedinjenih državah je okrog pet milijonov.

Koliko je v tej deželi socialistov?

To je težko vprašanje. Če jih je samo toliko kolikor dobi glasov socialistična stranka, tedaj jih je večasi okrog milijon, večasi pol milijona, večasi nekaj več. Če se šteje za socialiste samo one, ki so člani socialistične stranke, tedaj imamo v kongresu samo enega socialista, v senatu pa sploh nobenega, v stranki pa le kakih dvajset tisoč. V kongresu smo še tega izgubili.

Ampak so še druga tolmačenja, po katerih se število socialistov nagloma poveča za nekaj milijonov. Mr. Hoover je 14 dni pred predsedniškimi volitvami dejal, da je demokrat Alfred E. Smith zelo nevaren tej deželi, ker je bolj socialist kakor demokrat in propagira program — čujte in strmite — ki vodi v državni socializem.

"Chicago Tribune", ki zatrjuje, da ima izmed vseh ameriških dnevnikov največjo cirkulacijo, je odkrila dejstvo, da imajo socialisti močno skupino v poslanski zbornici in senatu. Torej Berger le ni edini socialistični poslanec! Progresivni senatorji La Follette, Blaine in Norris so v njenem editorialu proglašeni za socialiste, dasi so bili izvoljeni v senat na republikanskem tiketu. Tem se lahko doda še senator Shipstead, pa imamo v zvezni "višji" zbornici kar štiri prepričane socialiste! Ker pravijo to listi kakor je Tribune, mora le biti res.

Bivši državni tajnik Hughes je na enem shodu nekaj dni pred volitvami dejal, da je Smith ljubljeneц socialistov, ker vedo, da bo zastopal njihov program. Do tri milijone volilcev, ki so glasovali pred štirimi leti za R. M. La Folletta, se šteje za socialiste ali za socialistične "simpatičarje". Večinoma so glasovali za Smitha, v veri, da je Smith najbližje socialističnim "simpatičarjem" in da je njegov program od socialističnega ravno prav — oddaljen. Ne preblizu, ne predaleč.

Ivan Mladineo, dr. Jos. Grahek, Lojze Pirc, Anton Grdina in drugi "vplivni" slovenski demokratje, so postali v prošli kampanji za nekaj dni "socialistični simpatičarji". Glasujte za Smitha, kajti on se bori proti kapitalizmu, je prijatelj delavcev, in bo poskrbel za ukinjenje prohibicije," so zatrjevali. Ivan Mladineo je v onem cirkularju apeliral na volilce, naj za božjo voljo glasujejo za Smitha, ako so res proti trustom in kapitalističnemu izkoriščanju, kajti vsak glas, ki bi ga oddali za Thomasa ali Fosterja, bo glas v prilog Hooverja.

Socialistov torej ni tako malo kakor je malo glasov, ki jih je dobil Thomas, kajti najmanj dva milijona zapeljanih delavcev je glasovalo za

da glasujejo socialistično pod demokratsko firmo. Enkrat jih bo pač srečala pamet, in tedaj pridejo naši "vplivni" demokratje, ki so postali za denar nekaj dni "borci proti kapitalizmu", najbrž v socialistični tabor, posebno če bodo kake službe, nagrade in plače na razpolago.

"VSE NAŠE" V SPRINGFIELDU.

SPRINGFIELD, ILL. — Druga predstava v tej sezoni, ki jo priredi dramski odsek kluba št. 47 JSZ. v Springfieldu, bo burka "Vse naše". Vprizorjena bo v nedeljo 23. decembra ob 7. zvečer v Carpenters Hall. Po programu bo ples in prosta zabava. Več o tej priredbi sporočimo pozneje.

VESELICA KLUBA J. S. Z. V GIRARDU.

GIRARD, O. — Večer pred zborovanjem ohijske Konference, ki se bo vršila v tukajšnjem Slovenskem domu 20. januarja, priredi v prid njene blagajne tukajšnji klub št. 222 JSZ. veselico, na katero so vabljeni vsi tukajšnji in okoliški rojaki ter zastopniki, ki pridejo na konferenco.

Veselica bo torej v soboto 19., konferenca pa v nedeljo 20. januarja. Upamo, da nas ob tej priliki posetijo posebno iz okoliških naselbin, da se zabavamo in ob enem tudi pogovorimo o možnosti reorganizirati postojanke JSZ. — John Kosin.

ZAHVALA PEVSKEGA ZBORA "SAVA".

Koncert socialističnega pevskega zbora "Sava", ki se je vršil 25. novembra v Chicagu, je zelo dobro uspel. Udeleženci so bili s programom prav zadovoljni, kateri je bil to pot raznovrstnejši in bogatejši od prejšnjih "Savinih" koncertov. Da ga je bilo mogoče tako izborno izvesti, gre zasluga vsem "Savinim" pevcem in pevkam ter sodelovalcem v programu, ki so bili violinist Louis Vitez, baritonist Ludvik Skala, mlada pianistka Frances Omerza, sestre Frances in Alice Artach, Eva L. Meyer in tamburaški zbor "Crvena Zvezda". Vsem tem in drugim, ki so pomagali k uspehu, izrekamo zahvalo, nadalje trgovcem in profesionalcem, ki so priobčili svoje oglase v programu našega koncerta. Naši publiki jih priporočamo v patroniziranje.

Prijateljem in udeležencem "Savinih" koncertov obljubujemo, da jih bo prihodnji naš koncert še prijetneje iznenadil.

Tiste rojake in rojakinje v Chicagu, ki imajo veselje do petja, vabimo, da se pridružijo zboru "Sava". Redne vaje se vrše vsak torek ob 8. zvečer v spodnji dvorani SNPJ., 2657 S. Lawndale Ave.

Frank Alesh, predsednik "Save".

Vrednost našega Koledarja

Koliko je vredna knjiga? Odvisno je, kakšna je knjiga? Koliko je vreden koledar? Vse je odvisno, kaj vsebuje in kako je urejen. Vsebina Ameriškega družinskega koledarja za l. 1929 je navedena na 2. strani platnic. In ko dobite Koledar v roke, boste rekli zano z drugimi, da je vreden več kot mu je cena.

Ali se ...

Opera "Turjaška Rozamunda" sijajno uspela

Slovenski Cleveland je bil dne 29. nov. z velikim pričakovanjem zazrt na oder v avditoriju Slov. nar. doma: Kako bo izpadlo? Bo šlo? Kako je uglašbena? Kako bodo peli?

Dvomi so kmalu ko je bil dvignjen zastor izginili, kajti vprizoritev se je razvijala precizno in avdijenca je bila naplačana. Dobila je veliko več kot je pričakovala, in pričakovala je mnogo, kajti inace ne bi bila dvorana napolnjena tako kakor še ni bila nobenkrat od prve predstave ob priliki otvoritve S. N. Doma. Okrog 60 oseb je sodelovalo v zboru. Stroški vprizoritve so seveda ogromni in tudi dohodki so bili ob toliki udeležbi visoki.

Opero "Turjaška Rozamunda" je uglašbil Ivan Ivanush, besedilo pa je priredila njegova soproga Mary. Kritik v "Enakopravnosti" piše med drugim:

"Če vzamem v poštev dejstvo, da so priredili opero delavci in delavke, ki po dnevi delajo v tovarnah in prihajajo ob večerih na vaje, morem reči edino to, da se vprizori vsaj dve operi na leto. To pa ne žele samo pevci in pevke, temveč tudi občinstvo. Udeležba na tej prireditvi naj bo v spodbujajo in dokaz, da ljudstvo upošteva trud in delo pevcev-igralcev..."

Ista izdaja "Enakopravnosti" (z dne 30. nov.) ima na prvi strani v okvirju z naglasnim tiskom sledeče poročilo:

"Tako veličastnega večera še ni doživel slovenski Cleveland v svoji zgodovini kot je bil sinočnji, ko je pevski zbor "Zarja" vprizoril prvo slovensko-ameriško opero "Turjaška Rozamunda". Zahvalni dan 29. novembra 1928 ostane za vedno zapisan kot največji praznik slovenskega kulturnega udejstvovanja v Ameriki. Clevelandski oziroma ameriški Slovenci smo s tem dnem dosegli višek, katerega bo težko nadkriliti.

Ni naš namen, da bi na tem mestu ocenjevali delo samo ali njegovo vprizoritev, kot so jo podali sinoči naši vrli in neumorni "Zarjani". Ugotoviti hočemo le fakt, da je ljudstvo to prvo slovensko-ameriško opero sprejelo z navdušenjem in zadoščenjem, ki je samo na sebi najboljši porok o velikem delu, ki ga je izvršil Mr. John Ivanush kot skladatelj ter pevci in pevke "Zarje" kot izvajatelji. Dvorana je bila nabito polna naroda, ki je prihitel iz vseh delov Clevelanda in celo iz bližnjih in daljnjih mest, navzoči so bili številni Amerikanci, mnogi so se morali zadovoljiti s stojišči, veliko ljudi pa je moralo domov, ker sploh ni bilo več prostora v dvorani.

Ljudje se niso mogli dovolj načuditi nad krasoto celotne produkcije, tako gléde petja, glasbe, kakor tudi krasnih kostumov. Zadovoljstvo je žarelo iz oči slehernega, in človek je čul vsepovsod: "Zares, kaj tako krasnega pa nismo pričakovali." Ljudstvo je na vsak način načel pričakovanju, da sliši in vidi nekaj novega. Joe Juvan, Soc., prvič misli, da zamorejo domače moči, Jennie Simone, Matt. Pahor, skupaj z ostalimi tako vzvišeno (Sušnik).

in ameriških Slovencev med odmorom kratek nalogor, v katerem se je zahvalil skladatelju in dirigentu Mr. J. Ivanushu za njegovo veliko in požrtvovalno delo ter mu izročil v priznanje krasen šopek vrtnic in nageljev, spletenih v obliki lire. Občinstvo je ob prizoru navdušeno aplavdiralo. Mrs. Mary Ivanush, ki je priredila besedilo opere ter je isto režirala, kakor tudi pela naslovno vlogo, pa je dobila ob zaključku krasen šopek krizantem.

Bil je krasen večer, ki ne bo šel iz spomina nikomur, ki je bil navzoč. Ameriški Slovenci smo si s tem delom postavili kulturni spomenik, ki nam bo v čast, dokler se bo slovenska pesem in slovenska beseda razlegala po naši novi domovini."

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Kar je izmed poslanih zapisnikov naših zborovanj še nepriobčenih, bodo objavljena prihodnjič. Zapisnik obiške konference bi bil objavljen že v prošli, a ni dopuščal prostor.

VPRAŠANJE:

"Ali more biti dober socialist dober katoličan in obratno?"

Diskuzija v četrtek 13. decembra v klubu št. 1 J. S. Z.,
dvorana S. N. P. J.,
CHICAGO, ILL.

Pričetek ob 8. zvečer.

VSTOP PROST ČLANOM IN
NEČLANOM.

VABLJENI VSI.

Predseduje Frank Alesh.

Razpravo otvoritva Ivan Molek in Filip Godina.

Prvi zastopa stališče, da je socialistično gibanje ob enem svobodomiselno in da mora v tem pravcu vzgajati delavstvo ter ga odvajati od zablod, v katerih ga drži klerikalizem. Drugi s tem soglašajo, in ne trdi, da je dober katoličan lahko dober socialist, je pa njegovo stališče, da agitacija, ki je napram vernim in napolvernim prekomere antagonistična, ni koristna za naše gibanje.

Razprava bo potem splošna in bo vsakdo lahko govoril k predmetu ter razvil svoje misli o tem vprašanju, bilo v afirmativnem ali negativnem smislu. To je v našem klubu prvič po dolгих letih, da bomo govorili o tem vprašanju, zato priporočamo, da pridejo na diskuzijo prav vsi člani in članice, in da povabijo tudi druge, ki niso člani. Vsakdo bo imel pravico do besede.

Ganglova drama "Sin" na sheboyganskem odru

Dramski odsek kluba št. 235 JSZ. otvori letošnjo sezono z vprizoritvijo E. Ganglove drame "Sin" v štirih dejanjih, ki spada v vrsto najbolj tragičnih dram, kar jih poseduje naša literatura. Dejanja se odigravajo v majhnem podeželskem mestecu v hiši vpokojenega davčnega poduradnika, starega in bolehavega Slemenca. Življenje v nji se suče okrog sina Cirila, ki je največja žalost in pokora staršem in končno tudi povzročitelj nagle očetove smrti, katera — poleg drugih skrajno razburljivih, nepoštenih, nesrečnih ljubezenskih odnosov in doživljanj — tudi njega pože v obup in končno v blaznost.

Živo sliko v tej drami nam nudi mlada Helena, ki v izrazitih potezah predčuje trpljenje in srčne muke mlade, zapeljane in nesrečne nezakonske matere, ki je postala žrtev neistinite, slepe ljubezni.

Drama "Sin" nam živo slika neskončno ljubezen in čutečnost staršev do svojih otrok, posebno še brezmejno materino ljubezen do propadlega, v hodobije in tatvine zabredlega sina.

Pridite na to predstavo vsi: očetje in matere, sinovi in hčere. Ker se na odru odigravajo med drugimi jako razburljivi, kruti dogodki, ruvanje in strel, priporočamo, naj imajo starši svoje male pri sebi in ne v neposredni bližini odra.

Pridite v dvorano ob času, kajti zastor se dvigne točno ob polosmih. — Po igri sledi ples in prosta zabava. — Dramski odsek kluba št. 235 JSZ.

NAZNANILO ČLANSTVU KLUBA ŠT. 49 J. S. Z. V COLLINWOODU.

COLLINWOOD, O. — Članstvu kluba št. 49 JSZ. sporočamo, da se vrši preiskovalna seja glede polemike, ki se je vršila v "Enakopravnosti" med prizadetimi člani, in glede obdolžitev, ki jih je navedel tajnik J. Pezdirc, tretjo nedeljo v decembru, to je, 16. decembra ob 2. popoldne v društveni dvorani v Slov. del. domu, 15335 Waterloo Rd.

Preiskavo bo vodil s. Anton Garden, tajnik ohijske Konference. Prošeni so vsi člani v Collinwoodu in Clevelandu, da pridejo gotovo na to sejo, da ne bo kdo potem glede preiskave pod napačnim vtisom.

Moja želja je, da naj bi bil tudi nečlanom dovoljen vstop, da bi dobili upogled v naše delo.

Frank Barbich.

ZAPISNIK

dvanaeste Konference socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. za severni Ohio, ki se je vršila dne 14. oktobra 1928 v Collinwoodu, O.

Zborovanje je otvoril tajnik Konference s. Ant. Garden ob 10. zjutraj. Za predsednika je bil izvoljen s. J. Jankovich, Barberton, in za zapisnikarja s. Louis Kveder.

Zapisnik prejšnje konference, ki se je vršila dne 17. junija 1928 v Clevelandu, O. je bil sprejet kot čitan.

Tajnik konference A. Garden poroča, da je sedaj v konferenčni blagajni \$5.56. Nadalje, da se na predvečer konference ni vršila veselica, in sicer iz razloga, ker od takih prireditev nimamo nikakega gmotnega uspeha. H koncu poročila še omenja, da vsled bolezni ni mogel razposlati pismenih vabil na tajnike klubov in društev Izobraževalne akcije, kar je menda tudi vzrok, da je današnja udeležba tako pičila. Poročilo se je vzelo na znanje in odobrilo.

Nadzorniki poročajo, da so knjige tajnika pregledali in jih našli v najlepšem redu in račune odobrili.

Organizator Ant. Jankovich priporoča, da naj se na vsak način podvzame korake za ustanovitev kluba v Newburghu, O. in Cantonu, O., četudi je agitacija vsled slabih delavskih razmer otežkočena. Vsled istih razmer je tudi agitacija za "Proletarca" jako težka. Nadalje priporoča, da naj se v bodoče pred vsako konferenco povabi zastopnike podpornih društev pismeno, ker upa, da bo več zaleglo kot pa samo pozivi v listih.

J. Presterl od dr. št. 142 SNPJ. je tudi za pismena vabila. Pri tem omenja, da je njih društvo prispevalo \$10 v kampanjski fond za Norman Thomasa in J. H. Maurerja ter drugih socialističnih kandidatov.

K poročilom zastopnikov omenja A. Garden da naj danes zastopniki samo to poročajo, kar je važnega, in kaj je vzrok, da je današnja udeležba tako majhna.

J. Krelbel (klub št. 27), poroča, da so naši rojaki postali jako brezbržni in da jim sploh ni za delavske organizacije. V slabih časih imajo delavci navado preklinjati kapitalistične stranke, ko pa pridejo volitve, glasujejo za one, ki jih najbolj izkoriščajo. Ob takih prilikah ponavadi verjamejo le kupljenim agitatorjem in vazaadnjaškim časopisom. Delavskih listov sploh ne vzamejo v roke, da se bi iz njih učili kaj je za nje prav in kaj ni; to so zopet pokazali pri letošnjih volitvah. Šlo se jim je za pivo in vino, katerega itak ne manjka. Na slabe delavske

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča rojakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New York, 11—15 Union Square, New York. 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obre-
stuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadružne banke, (On account of Zadružna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadružni zavod.

razmere so pa popolnoma pozabili; ni jim mar, če bodo v bodočih štirih letih kaj delali ali ne, in s čim si bodo kupovali pivo in vino. To nevednost ljudstva so znali izrabiti tudi nekateri slovenski listi, ter jim na eni strani priporočali Smitha, a na drugi Hooverja, ni jim pa bilo za delavske kandidate. Poročal je tudi, da so za letošnje volitve nabrali več podpisov kot kedaj poprej. H koncu omenja, da je udeležba na sejah kluba št. 27 jako pičila, in to najbrže vsled tega, ker naši sodrugi posvečajo več energije društvam kot pa strankinim aktivnostim.

Jos. Pezdirc (klub št. 49, Collinwood) poroča, da je njih klub na isti točki kot je bil, in da ni znamenovati nikakega napredka. Pri tem omenja, da je s. Durn eden najagilnejših sodrugov v tem klubu. Dobili so tudi letake iz glavnega urada stranke, katere bodo v pravem času razpečali.

P. Slabe (West Park) poroča, da ima njihov klub 9 dobrostoječih članov. Stranka ima v naselbini precej simpatičarjev, ki pa na žalost niso v klubu. Ko bi se hoteli sodrugi udeleževati redno sej, bi imeli večji uspeh, in lažje bi bilo s pridobivanjem novih članov. Vsekakor bo treba narediti potrebne korake, da se soc. gibanje povspeši.

J. Jankovič (klub št. 232, Barberton) poroča, da je pri njih soc. gibanje na isti stopinji kakor je bilo do sedaj. Literaturo oziroma letake, ki so jih dobili iz gl. urada stranke, bodo v pravem času raznesli. Kar se tiče volilne kampanje, so sodrugi pridno na delu.

J. Kosin (klub št. 222, Girard) poroča, da njih klub ne napreduje in ne nazaduje, a vendar je eden najboljših v JSZ. V naselbini je precej naročnikov "Proletarca", in ako bi imel v vsaki percentuelno toliko naročnikov, bi bil "Proletarec" danes lahko že dnevnik.

Od dr. "Triglav" št. 48, SNPJ. poročajo, da so dali za Thomasov-Maurerjev kampanjski fond \$5. Društvo št. 53 SNPJ. je pa dalo \$10 za Izobraževalno akcijo.

Anton Jankovič poroča, da sta društvi "Vodnikov venec" SNPJ. in "Lunder-Adamič" SSPZ. vedno na strani naprednih delavcev ter da pomagata delavskim institucijam moralno in gmotno.

A. Garden stavi v svrhu razprave vprašanje kaj je vzrok, da ni več življenja v naših klubih, na katero on odgovarja približno sledeče: Seje klubov so po navadi zelo dolgočasne, kar člane odganja od njih. V tem oziru bi se našla odpomoč, ako bi bile seje več diskuzijskega pomena kot pa transakcija businessa. Težkoča je, da so člani tudi za diskuzije mrtvi.

Izvajajo, da bi se življenje v klube povrnilo v večji meri, ako bi bili v tesnejši zvezi s socialistično stranko in bi svoje aktivnosti usmerili zahtevam mestne politike. Po njegovem mnenju bodo klubi primorani prej ali slej se združiti s socialistično stranko, kar bi pomenilo razpust JSZ. Za clevelandske klube bi to ne bil smrtni udarec. Prepričan je, da bi se v temu slučaju soc. gibanje v naselbini prej postavilo na noge, ker s prilagodenjem razmeram, bi bilo lažje pomladiti klube z novimi, mlajšimi močmi. Omenja tudi, da bo nova strankina forma to vprašanje postavila

Dr. Otis M. Walter

Zdravnik in kirurg

4002 West 26th Street, Chicago, Ill.

Uradne ure:

Od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7:30 zvečer.

TEL.: LAWDALE 4872.

Frank Mivšek

**COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.**

Waukegan, Ill.

Phone 2726

SLOVENSKA PEKARNA

Slovenem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarnice.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

OGDEN HIGHWAY GARAGE

Gasolinska postaja in z-loga
avtomobilskih potrebščin.
Popravljamo avtomobile.
Se priporočava Slovencem.

John Thaler & Ciril Obed
lastnika.

4841 Ogden Ave., Cicero, Ill.

Tel.: Cicero, 2687.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je
treba za novo društvo. Naslov za list in za tajni-
štvo je:

2657 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

pred naše klube v teku prihodnjih par let. Kaj bomo storili, bo vse pač odvisno od razvoja v stranki sami.

Slabe in Presterl se strinjata z Gardnovim razmotrivanjem. J. Krelbelj k temu še pripominja, da med Slovenci v Ameriki ni več tistega napredka kot bi moral biti. Vzroke je treba iskati največ v tem, ker se staramo in izumiramo, a mladina se je pa že popolnoma amerikanizirala in ji sploh ni dosti za politiko delavstva ter se rajše nagiblje na stran kapitalističnih strank, iz vzroka, ker ni dobila od svojih staršev-delavcev potrebnega pouka. — Ni pa zato, da bi takoj prešli k ameriški soc. stranki, in sicer vsled tega, ker se naši ljudje ne znajo gibati med tujci, in tudi angleški jezik toliko ne obvladajo, da bi mogli čitati knjige, liste in razprave ter konverzirati v tem jeziku. Lažje bi pa bilo pridobiti mladino v angleške soc. klube.

A. Jankovich je zato, da se priključimo ameriški soc. stranki, ampak šele, ko bodo razmere zato zrele.

K tej diskuziji se oglasi s. Durn in omenja, da odobrava gotove točke Gardnovega govora, ni pa za razpust JSZ., kajti to bi bil prevelik udarec za tu živče, napredne Slovence. Razmere še ne dopuščajo, da bi naše delo med Slovenci že sedaj zaustavili. Premisliti je treba, da je lažje agitirati med svojim narodom kot med tujim. Res je, da ni več aktivnosti v toliki meri med našimi sodruzi kot je bilo več let nazaj, ne smemo pa vsled tega obupati; skušati moramo, da naše vrste pojačamo. Dolžnost naša je, da gremo med člane podpornih, kulturnih in drugih društev, ter skušamo med njimi pridobiti novih čla-

nov v naše klube. H koncu tudi omenja letošnje volitve.

S. Stanich se ne strinja z Ant. Gardnom glede priključitve klubov direktno k amer. soc. stranki. Da ni JSZ. tako močna kot bi morala biti, so krivi sodruzi sami, ker se ne zanimajo za stranko kot bi se morali. Pri tem omenja tudi soc. stranko v starem kraju. Garden mu odgovarja, da so današnje razmere drugačne kot so bile pred leti, in to je treba vzeti v obzir.

K točki "Politična kampanja" prečita A. Garden proglas, ki ga je sestavil na slovenske volilce v Ameriki za letošnje predsedniške volitve. Proglas se vzame na znanje kot je bil čitan in se sklene, da se ga priobči v Proletarcu, Prosveti, Enakopravnosti in Vestniku.

Glede prihodnje konference se sklene, da se vrši meseca januarja v Girardu, O., katero ima sklicati tajnik Garden.

Pri točki "Volitev uradnikov konference" se odobri stare odbornike, ki sprejmejo izvolitev.

Konferenca se je po izčrpanju dnevnega reda zaključila ob 1:20 popoldne.

John Jankovich, predsednik, Anton Garden, tajnik, Louis Kveder, zapisnikar.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Soderugi, prihajajte redno na seje in pridobivajte klubu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES A. TAUCHAR, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.
Permanent waving, marcelling, finger and water waving etc.

Znižane cene za stalne kljientinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.

Tel.: Crawford 1031.

Tel.: Crawford 2893. Tel. na domu Rockwell 2816

Dr. Andrew Furlan

slovenski

ZOBOZDRAVNIK

3341 West 26th Street, Chicago, Illinois

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford 2212-2213. Uraduje od 2. do 4. pop., in od 6. do 8. zvečer izvenzemai srede in nedelje.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekornanic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

ZMERNE CENE IN TOČNA POSTREŽBA.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se tople priporočam.

“Nezmotljivost” vladajočih komunistov

Vodilni ameriški komunisti James P. Cannon, Martin Abern in Max Schachtman so bili izključeni iz komunistične stranke. Njihov greh je, da so bili v opoziciji proti vodstvu, njihovo opozicionalno stališče pa je bilo zapopadeno v “trockiizmu”. Ker Trocki ni več na vodstvu, in se z njim ne strinja, se je pregrešil proti “revoluciji” in je v prognanstvu. Ameriška trojica pa je izključena, ker v svoji neprevidnosti ni vedela, da je pri komunistih samo vodstvo v pravem — opozicija nikdar. Pa se jim je dogodilo, kakor se je pred njimi drugim opozicionalcem. “Kdor ni z mano, je proti meni”, in “kdor mene ne posluša, Moskve ne posluša . . .”. Stara gesla, stari reki v “novih” razmerah.

Mnogomoštvo v Tibetu

Da je v mnogih pokrajinah Orijenta razširjen običaj mnogoženstva, je splošno znano dejstvo. Mnogo manj pa je znano, da vlada v Tibetu čuden socialen običaj mnogomoštva. Tamkaj je namreč žena lastnina cele rodbine. Če pripelje npr. najstarejši brat k hiši nevesto, je le-ta istočasno žena vseh bratov. Tudi oče in stric ženinov lahko uveljavita svoje zakonske pravice pri nevesti, in niso redki slučajji, da so žene deležni tudi ženinovi prijatelji. Nobeden teh mož pa nima pravice zahtevati, da bi imel izključno pravo do

žene. Ona je lastnina vseh, ali bolje rečeno: vsi moški prebivalci v družini so njena last.

Ta običaj vlada v Tibetu že za pradavnih vekov in danes vlada splošno naziranje, da se je ta običaj udeležil vsled gospodarskega problema. Ker je Tibet pred vsem poljedelska dežela, bi bilo z ustanavljanjem posebnih samostojnih rodbin kmalu raskosano vsako še tako veliko posestvo, kar bi seveda pomenilo propad narodnega gospodarstva. Sicer pa se počutijo žene tega rodu v Tibetu zelo dobro in udobno v svoji vlogi ter se niti najmanj ne pritožujejo nad svojo usodo . . . (N. Y. V. Z.)

TRINERJEV STENSKI KOLEDAR ZA LETO 1929

z osmimi krasnimi slikami glavnih mest za okvir in srednja slika je velik gorski razgled, ki bo okrasek za vaš dom. Dobi se brezplačno kjer kupite

TRINERJEVO GRENKO VINO

ali pošljite 10c, na Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., za pokritje stroškov. Trinerjevo grenko vino ojača obisti in jetra, jih uredi k pravemu delovanju, očisti čreva in obvaruje ves sistem pred boleznijo. Odžene neprebavnost, zapeko, glavobol in daje zdrav apetit. “Osborn, O., okt. 27. Ne morem se dovolj izreci, koliko dobrega je naredilo meni Trinerjevo grenko vino. Moj mož pravi, ti bi pojedla hišo in dom. Mrs. Cath. Seiler.” Vrednostni kupon v vsakem zavoju. Pišite po brezplačni vzorec (enega za družino) na Jos. Triner Co.

DENARNE POŠILJATVE ZA BOŽIČ V JUGOSLAVIJO

pošljite skozi našo banko, kajti naše mnogoletne skušnje in zveze s prvimi jugoslovanskimi bankami nam omogočajo točno in naglo postrežbo po najnižjih cenah. Za vsako pošiljatev jamčimo.

VEC MILIJONOV DINARJEV je bilo že poslanih skozi našo banko in izplačano tisočerim prejemnikom v njihovo največje zadovoljstvo.

ZA BOŽICNI IZLET V JUGOSLAVIJO vam nudi vsa navodila naš potniški oddelek. Zastopamo vse parobrodne črte in vas lahko odpremimo v staro domovino po kateri črti hočete sami in to z najboljšimi in najhitrejšimi parniki popolnoma varno in udobno.



Največja slovanska
banka v Ameriki.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.